Moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

3 1973

gegužis
birželis

TURINYS

S. V.	Motinos dalia	2
A. Tyruolis	Trys Sonetai (In Memoriam)	4
Z. Maurina	Madona D'Ondžero	5
Z. Tenisonaitė	Trys giesmės saulei (eil.)	7
P. Gaučys	Flirtas — moters pažinimo būdas	8
K. Pažėraitė	Fragmentas iš "Svetimi vėjai"	10
R. Raslavičienė	Moteris Azijoje	12
D. Petrutytė	Vaiko auklėjimas šeimoje (12)	13
I. Malėnas	Vaiko parengimas mokyklai	14
Ž. Balaišytė	Sode (eil.)	15
V. Butkys	Rašytoja Nina Butkienė	16
• Knygos	Pr. Naujokaitis — Zentos Tenisonaitės debiutas	18
	O. Ališytė - Šulaitienė — Laiškas Tau	18
	Mano diena pas Anglijos karalienę	19
	S. V. — Nužudyto prezidento motina	20
• Moterys pasaulyje		21
	P. Alšėnas — Ar tikrai anglosaksai nemyli moterų	24
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	25
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	27

ILIUSTRACIJOS

A. Tarabilda	Iliustracija	4
S. Valiuvienė	Piešinys	5
D. Jonaitienė	Pavasaris	6
J. Paukštienė	Iliustracija	7
R. Gibavičius	Mergaitė	8
Seurat	Parke	9
A. Labokienė	Paukščiai	11
A. Labokienė	Tolumoje	13
K. Šimonis	Iliustracija	14
L. Barisaitė	Iliustracija	15

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1973 m. Nr. 3 (93)

REDAKCINĖ KOLEGIJA

NORA KULPAVIČIENĖ
redaktorė

ZUZANA DAUGVAINIENĖ
kalbos taisytoja

ZITA DIDŽBALIENĖ
korektorė

skyrius veda

A. YČIENĖ, I. KAIRIENĖ, E. KRIKŠČIŪNIENĖ, L. MURAUSKIENĖ

BRONĖ PABEDINSKIENĖ
administratorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, M 6 H 1 A 8, Canada

Spaudė "Žiburių" spaudos bendrovė, Toronto, Ontario. Prenumerata metams $5.00; garbės prenumerata $10.00.

Viršelis — aukštaitiškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1973 m. Nr. 3 (93) Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1973 Nr. 3 (93)

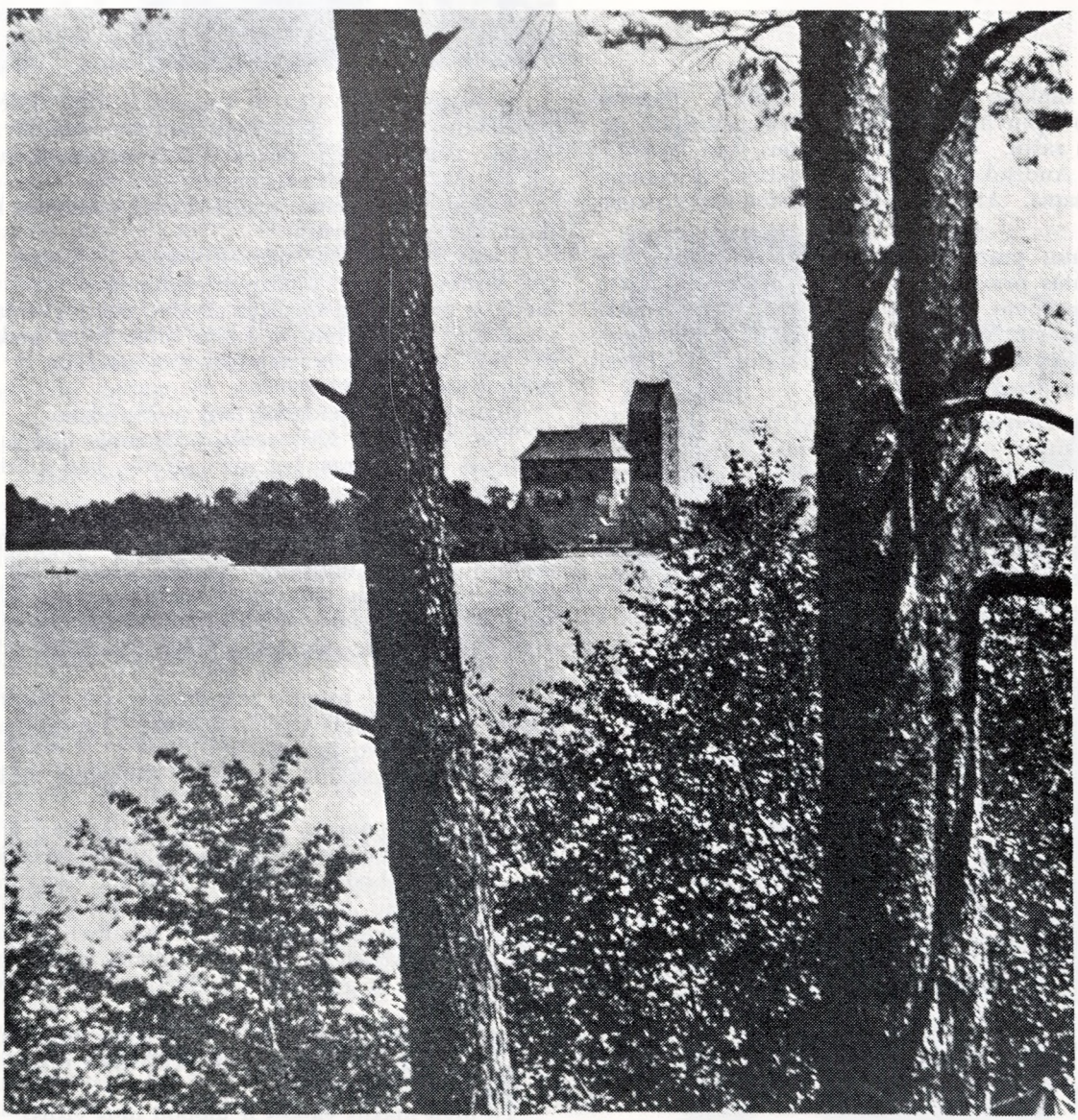

SENOJI TRAKŲ PILIS

MOTINOS DALIA

* Iš atsiminimų.

S. V.

Vartau rankose laišką, gautą iš Sibiro. Pageltęs skaičiavimo sąsiuvinio puslapis, pilnas prirašytas gana smulkiu raštu. Rašo vyro giminės, kad lapkričio mėn. mirė Audriukas, o gruodyje pasekė jį amžinybėn ir jo mama. Abu palaidoti viename kape, pamiškėje.

Kiek daug praeities prisiminimų prižadina šitas laiškas, gautas prieš keleris metus. Kiekvieną kartą, kai tik aš jį paimu į rankas, rodos. kaip dabar matau Vidmantienę su Audriuku, stovinčius tarpduryje paskutinio vagono, į kurį turėjo pakrauti iš sunkvežimio daugiau atvežtų žmonių.

Niekas nežino ir šiandien, kodėl jiems likimas lėmė būti atskirtais nuo visų ir keliauti į nežinią. Vidmantienė su mažu ryšulėliu ir veltine skara rankose žiūrėjo į stovinčius stotyje žmones, jieškojo savųjų ir laukė pagalbos. Audriukas buvo basas ir be švarkelio. Prisiglaudęs prie savo mamos, jis rūpestingom akytėm sekė visus nesuprasdamas, kodėl juos veža.

Vidmantai buvo mūsų kaimynai. Nuoširdūs ir darbštūs žmonės. Gyvenome mes kaip viena šeima. Dalinomės savo džiaugsmais ir nelaimėmis. Pavasarį pasikeisdavome gėlėmis, o rudenį obuoliais ir kriaušėmis iš savo sodų.

Kai jau vyresnieji vaikai paaugo, Vidmantienė susilaukė mažiuko. Pradžioje jai buvo lyg ir nesmagu, bet didesnieji vaikai labai apsidžiaugė ir buvo visai patenkinti, sulaukę naujo brolio. Jie jam visi išrinko ir Audriuko vardą, o krikšto tėvais buvo vyresnioji sesuo ir brolis.

Kažin, ar jau taip turi būti, ar tik pripuolamas sutapimas, kad mažiausias vaikas šeimoje yra ir daugiausia visų mylimas. Taip buvo ir su Audriuku. Tačiau Vidmantienė kartais ir kaimynėms guosdavosi, kad, girdi, šis vaikas yra visai kitoks, negu kad didesnieji buvo. Su juo ji neturi jokio vargo. Jis net ir naktimis neverkia. Kartais išmiega iki pat ryto ir pabunda tik tada, kai jau labai valgyti išalksta.

Kaimynės, klausydamos josios pasakojimų, lingavo galvomis:

"Ko gi jis verks? Sveikas ir stiprus berniukas gimė už tai ir gerai miega, ramus, o ir visi jį myli.

Ir tikrai. Visi vaikai jį augantį mylėjo, didesnieji panešioti norėdavo. Kartais jis taip ir nenueidavo nuo rankų. Vidmantienė dažnai net susirūpindavo, kad tik to mažiuko visi perdaug neišlepintų.

Vaikai, parėję namo iš mokyklos, pirmiausia klausdavo, kur yra Audrius.

Linas ir Eglė, kai parvažiuodavo iš Kauno švenčių, visuomet visas lauktuves atiduodavo jam. Nors juodu ir nedaug ką tegalėjo atvežti, nes Eglė studijavo ir gyveno pas tetą, o Linas buvo Karo mokykloje. Bet vis vien, sukrapštę šiek tiek smulkių, be lauktuvių namo negrįždavo.

Linas, kai tik įeidavo, tuoj ir šaukdavo.

"Na, Audriau! Kišk ranką į kišenių! Gal ką nors rasi! Aš nesu tikras, bet man atrodo, kad kiškis Panemunėje kažką tau yra įdėjęs.

Išpūstomis akytėmis ir prasižiojusia burnyte Audriukas, pasistiebęs ant galų pirštų, atsargiai kišdavo ranką į šiurkštų uniformos švarko kišenių, lyg bijodamas, kad kiškis pats tenai kartais nebūtų įlindęs. Tada jis užčiuopdavo didelį obuolį ir, garsiai šaukdamas, ištraukdavo. O kiek būdavo triukšmo, kai rasdavo saldainių.

Vidmantienė mums sakydavo, kad Audriukas paskui atvažiavusius taip ir sekioja. Atrodo, kad tik jis vienas būdavo jų pasiilgęs.

Bet, tiesą pasakius, ji pati be Audriuko niekur ir neidavo.

Kai jau jis paaugo, tai kiekvieną pavasarį ji nusivesdavo jį į gegužines pamaldas. Jam bažnyčioje būdavo labai nuobodu. Jis mokėjo dar tik vieną maldelę, kurią turėjo vakarais, eidamas gulti, sukalbėti. Tad ji ir liepdavo jam pirmiausia sukalbėti ta maldelę, o paskiau klausytis, kaip visi žmonės gražiai gieda.

Audriukas tą maldelę sukalbėdavo beveik vienu atsikvėpimu:

Angelėli, sargužėli, būk prie manęs visados,
Kad aš mažas vaikužėlis nepražūčiau niekados!
O, Marija! Tu gera!
Tu myli mažus vaikus ir globoji mus visus!

Pabaigęs savo maldelę, jis atsisėsdavo ant grindų šalia klūpančios mamos, prisiglausdavo prie jos ir taip užmigdavo. Pabusdavo tik tada, kai jau pasibaigdavo pamaldos.

Kai darže prasidėdavo darbai, Audriukas eidavo irgi iš paskos. Jam čia geriau patikdavo, nes jis, kaip "didelis vyras", gaudavo darbo. Nors iš jo dar buvo visai menkas darbininkas, bet jis maišydavosi visiems po kojų. Kai Vidmantienė sodindavo kopūstus ar gručkus, tai jis išdėliodavo rasodą po vieną diegą prie kiekvienos padarytos duobelės. Vėliau jis pildavo vandenį su puoduku iš kibiro, kad daigai greičiau prigytų. Nors jis kartais ir nieko nepadarydavo, bet visados risdavosi tarp lysių kaip pipiras, norėdamas visur suspėti. Jis dažnai net aprėkdavo didesnius vaikus, kurie atėję norėdavo atimti iš jo betkurį darbą.

Taip vieną dieną, eidamas iš paskos, jis išrovė visą eilę kopūstų ir paliko ant lysės.

— Audriuk! Ką gi tu, vaikeli, darai? — Subarė jį Vidmantienė, atsisukusi ir pamačiusi, kad vaikas rauna lauk daigus.

— Aš, mamute, norėjau tik pažiūrėti, ar jau prigijo, — aiškinosi liūdnu balsu berniukas.

— Kur tau, vaikeli, prigis. Tik kelios minutės, kai pasodinau, — aimanavo ji. — Reikia laukti net kelias dienas, kad prigytų, o ne tuoj pat.

Ji beveik jau pyko atsodindama antru kart, bet greitai atsileido, nes tai padarė jos mažiausias pagramdukas.

Vasaros metu Vidmantienė dažnai sekmadieniais, tuoj po pietų, vesdavosi vaikus į kapines. Ją jungė kažkokia gili mistika su mirusiųjų poilsio vieta. Ji tai buvo išmokusi iš savo motinos ir, žinoma, stengėsi visa tai perduoti savo vaikams. Kapai jai buvo šventa vieta. Ji drausdavo vaikams ten šūkauti, bėgioti, laužyti šakas. Jos kapai buvo gražiai apžiūrėti, apsodinti žieminėmis ir vasarinėmis gėlėmis. Ten buvo palaidoti jos abu tėvai ir jos pačios du vaikai.

Ji tai kelionei ruošdavosi visą savaitę. Išsikepdavo žagarėlių, pyrago su vaisiais, suraugdavo saldinį sūrį ar pasirinkdavo kur skanesnių obuolių. Kaikada ir iš mūsų sodo paprašydavo ankstybųjų saldinukų.

Atėję prie kapų, pirmiausia visi suklaupdavo ir persižegnoję garsiai sukalbėdavo tris kartus "Amžiną atilsį". Tada susėdę pasistiprindavo užkandžiais iš pintinėlės, pavaikščiodavo po kapines ir traukdavo namo. Jie eidavo tenai per laukus. Didesnieji berniukai prisilaužydavo buožių iš durpinyčių, mergaitės prisiskindavo rugiagėlių ar aguonėlių parugėse, o mažesnieji pavaikydavo geltonsparnį drugelį pievose.

Kartą, parvažiavus atostogų, aš sutikau juos grįžtančius ir susidomėjau tomis jų iškylomis. Vidmantienė nusiskundė, kad didesnieji vaikai jau nelabai nori eiti, bet mažiai, kai tik išgirsta, kad eisim į kapines aplankyti mirusiųjų, tuoj skuba praustis ir rengtis. Mat, jie domėjosi ne kapais, bet tuo, kad reikėdavo eiti pro Petraičių namus, o jų tėtis buvo šaulys ir turėjo tikrą šautuvą. Vaikai labai norėdavo tą šautuvą pamatyti iš arti, bet nedrįsdavo prieiti. Tik vieną kartą, taip jiems beeinant, Petraitis prie namo kampo taikė į lekiančią varną. Jiems priėjus arčiau, jis, matyt, tyčia tik pokšt ir iššovė. Varna tik suplasnojo sparnais, apsivertė ore ir plumpt nukrito į netoli augančius miežius. Nors vaikai ir labai nusigando šūvio, bet vistiek jiems įdomu buvo pamatyti, kaip šauna iš tikro šautuvo ir kaip ore pakilo dūmų debesėlis.

Daugiausia ji pasakodavo apie Audriuką, mat, jis jau žinojo, kad kapuose yra palaidoti jo broliai, tėvukas ir močiutė. Bet jis tikrai dar nesuprato, kas yra mirtis. Tačiau jam viena buvo aišku, kad kai žmogus miršta, kiti jo labai gailisi ir net verkia. O tai jis kelis kartus buvo matęs, kai pro jų namus lydėjo žmones. Todėl kapuose jis dažnai ir klausdavo:

— Mamute, o kurio iš vaikų tau daugiausia dabar būtų gaila, jeigu numirtų?

— Man visų būtų gaila, — atsidusdavo ji. Lygiai taip, jei netektum kurios nors rankos vieno pirštoknykščio, smiliaus, didžiojo, bevardžio ar mažiuko. Kiekvieno būtų gaila. Lygiai taip ir vaikų . . .

Ir dabar, po daugelio metų, rodos tebematau aš ją, giliai susirūpinusią savo vaikų likimu. O paskutinį kartą aš ją mačiau vieną saulėtą birželio mėnesio dieną su Audriuku vagone, ir po to mūsų keliai išsiskyrė. Ji mirė tremtyje su savo mažiausiu sūneliu, o aš pasiekiau Amerikos krantus.

Ir šiandien, vartydama rankose pageltusį laišką, galvoju, kokia dažnai gyvenime yra skaudi motinos dalia . . .

* * *

A. TYRUOLIS

TRYS SONETAI

(IN MEMORIAM)

I

Ji nešė vaidilutės kilnią auką
Ranka žavinga ir žingsniu grakščiuoju,
Palikus trapią žemės laimę, daug ką,
Kas gundančiom vilionėm spinduliuoja.

Ir gynė ji ramovės ugnį šventą
Nuo priešo kieto, kėslininko pikto,
Idant tauri ramybė ten gyventų.
Ir židinys tėvų namų išliktų.

Ji nunešė auksinę savo širdį
Aukoti savo mylimam Tvėrėjui —
Jo vardui, pirmom rožėm žydint, mirti.

Ir paliepė Praamžius įrašyti
Tą auką raidėmis, kur suspindėję
Man čia nežemiška palaima švyti.

II

O, mūsų džiaugsmo, liūdesio Leidėjau,
Atleisk už skausmo supratimą menką,
Už tas mintis, kurios įtikinėjo,
Kad gal paguodos be Tavęs užtenka.

Ir jeigu laimę pridengė erškėčiai
Ir lyg paukštelis kilpose ji tvyro,
Tai argi šiandie skųstis tuo turėčiau,
Atminęs laiką, kurs kaip smėlis byra . . .

Ir jei kada paguodos teikė toji,
Kurios vėl netekimas žeidė širdį,
Žinau, kaip palaimingai Tu globoji.

Tą, kurs tik negrįstais takais praėjęs
Tegali ir suprasti ir patirti,
Ką mums kadai šventai esi žadėjęs.

III

Gal būt, kad tau skirtaisiais savo rimais
Pagerbti mielo vardo negalėsiu,
Tačiau, tikiu, brangusis atminimas
Neliks vien liūdno diemedžio pavėsy.

Veikiau gal kūriau jas, kad suraminti
Galėčiau širdį, vargo surakintą,
Ir, kad pasiųsčiau blėstančiąją mintį
Tavin, kur ji nauja šviesa nušvinta.

Taip širdyje, ne eilėse, paminklą
Tau pastačiau, nors būtų tai tik kryžius,
Kuris nesyk silpnybei reiškia ginklą.

Dažniau širdy, nei eilėse, esi tu
Tam, kursai žinos pas tave sugrįšiąs
Kad ten ne žemės saulėj pamatytų.

S. VALIUVIENĖ PIEŠINYS

MADONA D'ONDŽERO

ZENTA MAURINA

1966-jų metų balandžio mėnesį mes keliavome po Tesiną. Pavasaris buvo pasivėlinęs. Pakelėje iki Gothardo žydėjo vien sniegas, bet antroje Gothardo pusėje skleidė žiedus magnolijos ir forsytijos. Mūsų kelionės tikslas buvo Korona prie Lugano ežero. Šis kaimas tarp San Salvadoro ir Blė kalnų kadaise buvo menininkų suvažiavimo vieta. Dabar ten suplaukia turistai — milijonieriai ir pusmilijonierai.

Korona graži. Pilkšvi ir gelsvi namai, seni pražilę mūrai, pievų ir laukų žalume, efėjos ir oleandrai, Porfiro uolėnų kolonos — viskas taip suderinta, kaip užbaigtame paveiksle. Tesino amatininkai turi įgimtą menininkų skonį: jie pagražina savo namų fasadus ir priekines duris. Ilgi ir laibi beržai, tarytum rusų papirosai, siūbavo savo dideliais, žaliais lapais. Magnolijos buvo jau peržydėjusios. Iki šiol aš pažinojau kamelijas vien tik iš operos. Čia pirmą kartą pamačiau gausiai žydinčius kamelijų krūmus. Jų žali lapai spindėjo saulėje lyg nulakuoti, kiekviena šaka buvo pilna žiedų, taip kaip Verdi yra sukūręs savo nemirtingoje Traviatos operoje. Gojuje žydėjo žibuoklės trumpesniais stiebeliais ir mažesnės negu Švedijoje ar Latvijoje. Skardžiai vietomis geltonavo nuo šalpusnių graižų. Gluosniai svyruonėliai, lyg undinės plaukais, sveikino keliautoją savo švelniai geltonomis šakomis.

Šeštadienį prieš Velykas aplankėme mažąją maldininkų bažnytėlę, pastatytą Madonos Ondžero garbei. (Ongero tesiniečių dialektu reiškia angelą). Kelias per lapuočių mišką, po savaitės lietaus pylos, buvo visai permirkęs. Raudono smėlio akmens klintys kyščiojo iš miglos. Mus lydėjo upokšniai ir maži jų kriokliai. Žmonių siluetai, besiritinėjant miglos kamuoliams, atrodė sklenda tarp medžių.

Prie bažnyčios mūsų laukia geraširdis kaimo klebonas Don Alessandro. Jo rūpestingai išplauta sutona yra apdilusi, bet švari. Graudu matyti, kaip jis droviai pridengia ranka tą vietą, kur nutrūkusi saga. Kaip mielai aš būčiau prisiuvusi tą nutrūkusią sagą! Jis atrakina bažnyčią ir pasakoja apie šią 1624-tais metais statytą Dievo namą, kurio išorė pilka ir paprasta, bet vidus išpuoštas tikru baroko stiliumi. Didįjį sienos paveikslą "Jėzus tarp rašto mokytojų" yra nupiešęs žymus Tesino dailininkas Džuzepe Petrini, kuris dėl nežinomų priežasčių po savo paveikslais pasirašydavo: "Kainas, kuris užmušė Abelį". Baroko altorius papuoštas daugybe baltų lelijų. Dar labiau išgražinta mažoji Madonos Ondžero koplyčia. Aš uždegiau žvakę ir sukalbėjau maldą.

Grįždami pasukome į vieną iš tų mažųjų parduotuvių, kur galima pirkti viską pradedant duona, sūriu ir siuvimo adatomis iki dirbtinių koralų. Mus sudomino maži, margi puodukai, kiekvienas vis atskiro motyvo ir spalvos. Aš išsirinkau vieną su arniko ir varpelių žiedais, bet iškalbinga italė, krautuvėlės savininkė, manė, kad vienas puodukas, toli svetur iš-

vežtas, ilgėsis, tai aš paėmiau dar antrą su rugiagėlių ir trečią su kamelijų žiedais. Senoji italė, patenkinta mano pirkiniu, pasakojo:

— Prieš daug, daug metų, Velykų rytą, tuoj saulei patekėjus, iš kaimo į mišką nuėjo nebylė mergaitė Roza. Ji buvo našlaitė ir niekas jos nemylėjo. Ji bėgo nuo žmonių, kurie jos nekentė, ir priglaudusi savo skruostą prie uolos, skundėsi nebyliui akmeniui savo nebylės sielvartu: "Kodėl aš negimiau uola šiame pasaulyje? Mane priklotų minkštos samanos, petėliškės skrajotų aplink, jos irgi nekalba žmonių kalba, bet jos galėtų man papasakoti apie gėles ir medžius, kurie niekad nesupyksta, arba apie tamsiaspalves pinijas — juodai, kaip ir aš, aprengtas, ir kurių augštose viršūnėse vakarais ilsisi debesys". Ji atsiklaupė ir ilgai meldėsi: "Dievuliau brangus, paimk mane! Angelai supras mane kad ir nemoku kalbėti, angelų sparnai priglaus mane ir, nors negirdėsiu jų giesmių, aš būsiu laiminga! Nebenoriu grįžti į kaimą, nebenoriu valyti nešvarių grindų".

Tarp pinijų ir akacijų pasirodė moters siluetas, kuris lėtai atsiskyręs iš miglos, pratiesė ranką virš mergaitės, lyg laimindamas, ir dingo. Roza pabučiavo žemę, kur buvo atsistojusi Madona. Ūmai ji galėjo kalbėti ir dainuoti. Ji pati nesuprato kaip tai įvyko ir, grįžusi į kaimą, kiekvienam gatvėje sutiktam, džiaugsmingai pasakojo apie įvykusį stebuklą. Senas ir jaunas glamonėjo ją, jaunuoliai šoko su ja gatvėje. Korona yra graži todėl, kad žmonės čia dar tiki stebuklais.

Tą pačią dieną buvo padėtas pamatinis akmuo maldininkų bažnytėlei statyti. Tesinietis žino, kad už kiekvieną stebuklą reikia padėkoti Dievui. Mažoji bažnytėlė stovi viduryje miško ir žiūri į sniegiuotą Monte Roza. Garbingiausioji vieta bažnyčioje, žinoma, priklauso Madonai Ondžero, kuri kaip angelas pasirodė Rozai.

Kaimo gyventojai yra neturtingi. Per ilgus metus jie rinko pinigus norėdami stebuklingą Madoną papuošti auksiniu vainiku. Daug, labai daug metų praėjo, ir vis dar trūko aukso Madonos vainikui. Kunigas tvirtino, kad misinginis vainikas irgi yra geras, jeigu jis iš atviros širdies padarytas. Dienas ir naktis dirbdamas, vienas Tesino meistras nukalė vainiką. Buvo rengiama iškilminga vainikavimo šventė.

Kasmet į Tesiną atvyksta žmonės iš įvairių pasaulio dalių, kad Lugano ežere pamatytų savo atspindį ir pasiimtų atminimui tuos mažus, margus, išgražintus puodukus. Tarp svetimųjų turistų buvo ir vienas švedų milijonierius. Jo silpni plaučiai prie Lugano ežero pagijo ir labai dėkingas už stebuklą, jis nutarė asmeniškai apvainikuoti Madoną. Jis turėjo aukso lyg spalių ir slaptai nupirko tikrą auksinį vainiką. Kunigas, užrakindamas bažnyčios duris, nežinojo, kad turtuolis švedas buvo pasislėpęs už altoriaus. Švedas, uždėjęs Madonai vainiką, vėl pasislėpė ir laukė iškilmingų rytinių pamaldų.

Iš ryto visi parapijos gyventojai ir priekyje vyskupas, laikantis misinginį vainiką rankose, susirinko prie bažnyčios durų. Atidarius duris, ant Madonos galvos jau, tarytum saulė, švietė auksinis vainikas! Nustebimas, džiaugsmingi šūktelėjimai, bet kartu ir susijaudinimas, nepasitenkinimas ir sąmyšis: Kaip tai galima! Be mūsų, be vyskupo! Ir tas ant Madonos galvos yra didesnis ir gražesnis už mūsų meistro padarytą vainiką!"

Tačiau vyskupas buvo sumanus ūkininko sūnus. Per iškilmingai pakilų pamokslą jis paskelbė: "Mieli parapijiečiai, patys savo akimis matėte, stebuklai įvyksta dar ir šiandien! Tik neklauskite kaip!"

Ir parapija krito ant kelių garbindama Augščiausiąjį. Skaičius tų, kurie per metines bažnytines procesijas, atsiklaupę prieš Madoną Ondzero tapo išgydyti, yra didelis. Ir aš pajutau, kaip šiaurės žiemos mirtingasis sustingimas pamažu nutolsta nuo manęs.

(Iš latvių kalbos vertė T.)

D. JONAITIENĖ

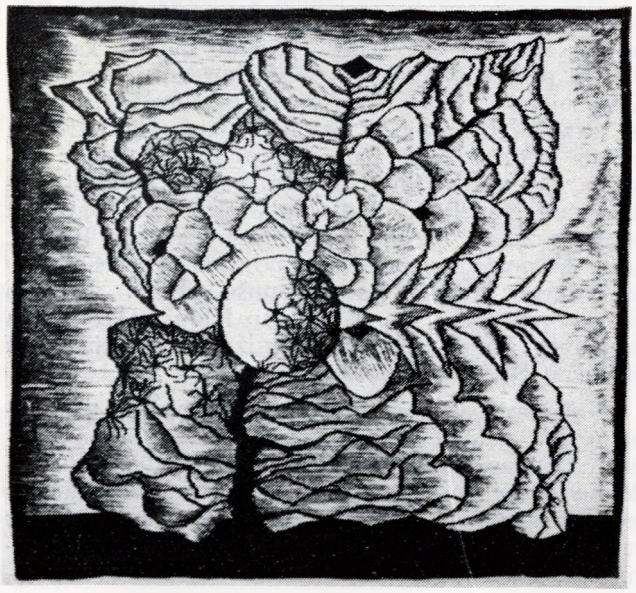

PAVASARIS — KILIMAS

1.

PASTATYSIU AŠ SVAJONIŲ PILĮ

Violetiniai kalnų šešėliai tyli,
žvelgdami į jūros mėlynus tolius.
Pastatysiu aš svajonių pilį
ir pavasarį pakviesiu į svečius.

Opalinės jūros vilnis žvilga
ir sidabrą žeria į krantus.
Aš norėčiau želti smėlyje, kaip smilga
ir sugerti saulės spindulius visus.

Ar matai? Žiedai mimozų auksą lieja,
auksas tuoj ištirpsta, kaip gelsvi sakai.
O aušra per jūrą tiesų taką tiesia,
vieškelį plačiausią kiek tik užmatai!

Pastatysiu aš svajonių pilį
ir pavasarį pakviesiu į svečius.
O šešėliai tamsūs tegu tyli,
SAULĖ atkeliauja per jūros kelius.

2.

ŠIANDIEN ESU AŠ VIEŠNIA SAULĖS

Šiandien esu aš viešnia saulės —
ir neprašyta —
tik dainuoju prie auksinių vartų jos pilies.
Atverk vartus!
Palaimintas šis rytas,
kada barstai žiedais žaliuojančios širdies.

O saule,
sužadėtine puošnaus pavasario,
kaip elgeta esu ir dovanų tau neturiu.
Bet įsileisk,
ir mano sieloje tu visada atrasi
aidus skambėjimo tavo skaidriųjų spindulių.

Šiandien esu aš viešnia saulės —
ir neprašyta —
tik dainuoju prie auksinių vartų jos pilies.
Ateikite visi!
Palaimintas šis rytas,
kai sodų žydinčių šalta šalna nebepalies.

(Šiandien žydroj pily kiekvienas saulės svečias!)
DAINUOKIME VISI!

3.

LOPŠINĖ

Tarytum pelėkai juodos žuvies
ir vėl nakties šešėlis išsities . . .
Ant saulės palaimintos jūros . . .

Žiūrėk, liepsnelės žiburių nakties,
netrukus vėl padangėj sužerės . . .
Ant saulės palaimintos jūros . . .

Skaidrus mėnulis iš dangaus ugnies
per tamsią naktį kaip perlas žibės . . .
Ant saulės palaimintos jūros . . .

O žemėje iš žmogiškos širdies,
tyli malda Augščiausiam išsilies . . .
Ant saulės palaimintos jūros . . .

1972. Bahia Dorada

J. PAUKŠTIENĖ ILIUSTRACIJA

FLIRTAS – MOTERS PAŽINIMO BŪDAS

P. GAUČYS

R. GIBAVIČIUS MERGAITĖ

Norint pažinti moterį, rašo ispanų filosofas Ortega y Gasset ("Šnekos prie markizės Santiljanos atvaizdo") – reikia prie jos sustoti, kitaip sakant, reikia flirtuoti. Jis nežino kito moters pažinimo būdo. Flirtas prasideda sustojimu, kurio dėka beskubąs praeivis pavirsta klausėju, pradedančiu privatų pokalbį. Kai Ferdinandas Lassale, modernaus darbininkų judėjimo pradininkas, rašo Ortega, ruošėsi susituokti, vienam draugui pranešė, kad jis ketinąs moteryje individualizuotis. Iš tikrųjų, moteris teatskleidžia savo antrąją, tikrąją ir jai būdingą pusę tik tam, kas individualizuojasi prieš ją ir paliauja buvęs bendra prasme vyras, ne koks praeivis. Čia, kaip ir visame kame, pažymi Ortega, moters psichologija yra priešinga vyro psichologijai. Vyro siela gyvena mėgdama bendro (kolektyvinio) pobūdžio darbus: moksla, meną, politiką, biznį. Tai daro vyrus truputį teatriškus: geriausią, ypatingiausią ir individualiausią savo asmens dalį vyrai atiduoda visuomenei, bevardėm būtybėm, kurios skaito jų raštus, ploja ir giria jų eilėraščius, balsuoja už juos rinkimuose ar perka jų prekes. Rašytojas atstovauja kraštutinę formą to begėdiškumo, būdamas daug nuoširdesnis anoniminei visuomenei, nei savo artimiausiam draugui. Vyras gyvena iš kitų, ir todėl gyvena kitiems. Iš čia vergiškumas, kurį vyro likimas nešiojasi su savim.

Moteriai, priešingai, sako Ortega, yra būdinga labiau valdinga laikysena gyvenimo eigoje. Savo laimės ji nesieja su visuomenės palankumu, nei jai paveda priimti ar atmesti tai, kas svarbiausia jos gyvenime. Ji prisiima visuomenės laikyseną taip, kad atrodo, jog ji yra toji, kuri pritaria ar atmeta vyrą, kuris prie jos priartėja, ji yra toji, kuri iš daugelio atrenka ir pasirenka. Taip, kad vyras, manydamas esąs mėgiamas, jaučiasi esąs apdovanotas. Būdinga, sako Ortega, kad ši pažiūra į moterį, kaip dovaną vyrui, jau randama senovės visuomenėse. Taip Iliadoje, paleidžiamas visas spiečius skambių hegzametrų atpasakojant Achilo pyktį, dėl pagrobimo jo gražios vergės Chrizeidės, kuri buvo jo žygdarbių premija. Vėliau šitos premijos vertė pakyla ligi to, kad ją teikia ne kokia valdžia ar tribunolas, o pačiai premijai leidžiama nuspręsti kas yra premijuojamas.

Kiekviena moteris gyvena iš savęs pačios, ir todėl gyvena sau pačiai. Visuomenei terodo tik įprastinę kaukę, neesminę, nors įvairiai moduliuotą. Visame kame laikosi mados ir tenkinasi tuščiom frazėm, girdėtom nuomonėm. Jos pamėgimas gražių drabužių, brangenybių, kosmetikos galėtų būti griežtu prieštaravimu tam, ką Ortega tvirtina. Tačiau jo supratimu, ne tik kad neprieštarauja, o patvirtina. Moters tuštumas labiau pagyrūniškas nei vyro, kaip tik todėl, kad jis teliečia tik jos išvaizdą, nepaliesdamas jos intymios tikrovės. Tas puošmenom didžiavimasis, labai dažnas moterų tarpe, neleidžia daryti išvadų apie jos būdą su tuo pačiu tikrumu, su kokiu kalbėtume apie vyrus. Vyro laikysena, mažiau pagyrūniška, yra gilesnė. Jei talentas ar politinis orumas atsispindėtų vyro veide, kaip kad esti su grožiu, daugumos vyrų laikysena būtų nepakenčiama. Laimei, sako Ortega, šios tobulybės nesireiškia ramiais bruožais, bet veikla ir dinamiškumu, kurie reikalingi laiko ir pastangu, kad galėtų įsikūnyti, jos negali būti parodytos, o tik įrodytos.

Toks yra skirtumas tarp vyro ir moters santykiuose su visuomene. Juo iškilmingiau ir rūpestingiau moteris pasipuošia pasirodydama viešumoje, juo didesnį atstumą sudaro tarp savo išvaizdos ir savo tikros asmenybės. Pagal tai, kaip didėja jos puošnumas, kuriuo save apsupa, didėja skaičius vyrų, kurie jaučiasi esą išskirti iš jos pasirinkimo galimybių, ir jaučiasi pasmerkti būti tik tolimais žiūrovais. Sakytum, kad moters elegantiškumas, puošmenos ir brangenybės turi paskirtį paslėpti jos intymią būtybę, padaryti ją paslaptingesne, tolima i nepasiekiama. Vyras, pažymi Ortega, atbulai, duoda viešumai viską, ką labiausiai savyje vertina, savo išdidumą, tuos žygius, tuos darbus, į kuriuos yra sudėjęs savo gyvenimo rimtį.

Bendrinėse idėjose apie abiejų lyčių psichologiją, Ortega neranda labai pabrėžto skirtumo. Reikalas eina apie du priešingus instinktus. Pas vyrą matome ekspansijos, pasireiškimo instinktą. Jis jaučia, kad jei

tai, kas jis yra, nėra toks kitų akyse, tai reiškia, lyg kad jis toks nė nebūtų. Iš čia jo pastangos atsiskleisti, noras įrodyti savo vidinę asmenybę. Kartais tas polinkis išsakyti savo intymumą išsigimsta, pasitenkinant pasakymu to, ko nėra. Gera dalis vyrų neturi kitokio vidinio gyvenimo, kaip tik savo žodžius, o jų jausmai susiveda į žodinę būtį.

Moteris, priešingai, turi nuslėpimo, nutylėjimo instinktą. Jos siela gyvena lyg už išorės nugaros, slėpdama intymų, aistringą rūgimą. Drovumo mostai tėra tik simbolinė forma to dvasinio slaptumo. Iš esmės, ne kūną svarbu apginti nuo vyrų žvilgsnių, bet tas idėjas ir jausmus, susijusius su vyro užmačiom dėl jos kūno. Tą pačią kilmę pas moteris turi dažnesnė ir intensyvinė baimė ir įtarumas. Juo didesnis noras, pažymi Ortega, paslaptyje laikyti ką nors iš mūsų vidaus gyvenimo, juo labiau mes esame linkę jaudintis. Moteris gyvena amžinai besijaudindama, nes gyvena amžinai besislėpdama nuo savęs. Penkiolikametė mergaitė jau turi daugiau paslapčių nei koks senis, o trisdešimties metų moteris slepia daugiau slėpinių nei valstybės vadas.

Šis nuosavo, atskiro ir slapto gyvenimo turėjimas, tas valdymas vidinės būstinės, kurioje neleidžiama svetimiem buvoti, sudaro vieną moters pranašumą, palyginus su vyru. Tuo grindžiamas prigimtas moters "pranašumas", tas plonas mistinis elastingumas, sudaras tarpą tarp jos ir mūsų. Nes tas "pranašumas" visų pirma yra "atstumo aistra" tarp asmens ir asmens. Tai turi ryšį su tuo, kad draugystė tarp moterų nėra tokia intymi, kaip kad tarp vyrų. Sakytume, kad moterys turi ryškesnę sąžinę, iš kurios ima pradžią jos asmeninis uždaras gyvenimas.

Tuo būdu teka tikras moteriškas gyvenimas, uždaras ir slaptas, tariamo moteriškumo saugomas nuo viešumos ir specialiai sudarytas būti kauke ir šarvais. Ortegos įsitikinimu, kiekvienas intensyvus žmogaus gyvenimas visada turėjo išskirti fiktyvinę asmenybę, kuri sulaikytų žmonių priešišką smalsumą, kad už tos užtvaros galėtų laisvai poilsiauti ir būti tuo, kas yra. Todėl tai, kas pas vyrą būna retkarčiais, moteriai tai sudaro pagrindinę žymę.

Vyras dažnai užmiršta šią moters asmenybės ypatybę, ir todėl, santykiaudamas su moterim, patiria daug nustebimų. Normaliai, pažymi Ortega, pradinė moters išvaizda nuneigia galimybę, kad ta švelni, žaisminga besvorė figūra, pilna paniekos ir nepastovumo, sugebėtų būti aistringa. Kiekviena moteris atrodo šventuolėlė, jei tikėsime, kad šventumą sudaro čiuožimas per gyvenimą, nesileidžiant nieku rizikuoti. Ir vistik, tiesa yra visai priešinga: ši beveik nereali figūra tik ir laukia progos mestis į aistringą sūkurį su tokiu įkarščiu, ryžtu ir drąsa, su tokiu skaudžių pasėkų užmiršimu, kad ryžtingiausias vyras visad pasilieka užpakaly ir susigėdęs pamato savo utilitarinį, išrokuojantį ir svyroujantį temperamentą. Tačiau, kad šis gilus ar asmeninis moters gyvastingumas pasireikštų, reikia, kad vyras liautųsi sudaręs dalį publikos, ir vienu ar kitu būdu asmeniškai pasižymėtų jos akyse.

Kas yra atstumiančio ir pasibaisėtino prostitutėje, tai jos prieštaravimas moters prigimčiai, nes ji dovanoja anoniminiam vyrui, viešumai, savo paslėptą asmenybę, kuri tegali būti atskleista tik išrinktajam. Čia yra toks moters būdo paneigimas, kad jautrus vyras jaučia instinktyvų pasibjaurėjimą prostitutei, tarsi, nepaisant jos moters formų, glūdėtų joje vyriška dvasia. Priešingai, moteriškumo "klasikas", Don Žuanas, dažniausiai būna patraukiamas labiausiai užsidariusios savyje tos, kuri slepiasi nuo žmonių, ir kuri moteriškoje morfologijoje atstovauja prostitutei priešingą ašigalį.

Iš žiūrovo ir publikos, rašo Ortega, flirto pagalba, vyras sueina į asmeninę pažintį su moterim. Pradėti flirtą, reiškia sueiti į dviejų pokalbį, į slaptą dvasinį ryšį. Jis prasideda vienu mostu, vienu žodžiu, kuris neigia ir lyg nuima sutartinę kaukę, tariamąją moters asmenybę, ir beldžiasi į duris tos kitos, intymesnės asmenybės. Tada, kaip kad mėnulis, išnyra iš debesų slaptingoji moteris, pradeda spinduliuoti savo paslėptą gyvybingumą ir pradeda atsisakyti savo fiktyvios išvaizdos. Toji dvasinio apsinuoginimo akimirka, tas trumpas tarpas persikeitimo tariamos ir neasmeninės moters į tikrą ir asmeninę — ta apraiška gali būti palyginta į fotografinės plokštelės išryškinimą — sielai suteikia didžiausią pasitenkinimą. Don Žuano yda nėra, kap liaudies psichologija taria, brutalus jautulingumas. Atbulai, istorinės figūros, kurios savo bruožais padėjo sudaryti idealų Don Žuano charakterį, pasižymėjo nenormaliu šaltumu lytiniams malonumams. Don Žuanui pasitenkinimą sudaro dalyvavimas nuostabioje moteriško persikeitimo scenoje, toje jaudinančioje akimirkoje, kurioje lerva pavirsta, vyro garbei, peteliške. Tokiai scenai pasibaigus, į Don Žuano veidą sugrįžta šalta išraiška ir, leisdamas peteliškei nudegti savo tik ką išskėstus sparnus, jis ieško kitos lervos.

Moteriškos būtybės morfologijoje, rašo Ortega, turbūt neatsiras keistesnių figūrų kaip Juditos ir Salomėjos, dviejų moterų, kurios kiekviena eina su dviem galvom: su savąja ir su nukirstąja. Rimtas apmąstymas atskleidžia moteriškumo esmę fakte, kad moteris jaučiasi pilnai įvykdžiusi savo paskirtį, kai savo asmenį atiduoda kitam asmeniui. Visa kita, ką moteris daro ar kas ji yra, turi tik palyginamąjį ir išvedamąjį pobūdį. Šitos nuostabios apraiškos akivaizdoje, vyriškumas priešpastato savo griežtą instinktą, kuris skatina užvaldyti kitą asmenį. Vadinasi, yra iš anksto nustatyta darna tarp vyro ir moters. Šiai gy-

SEURAT PARKE

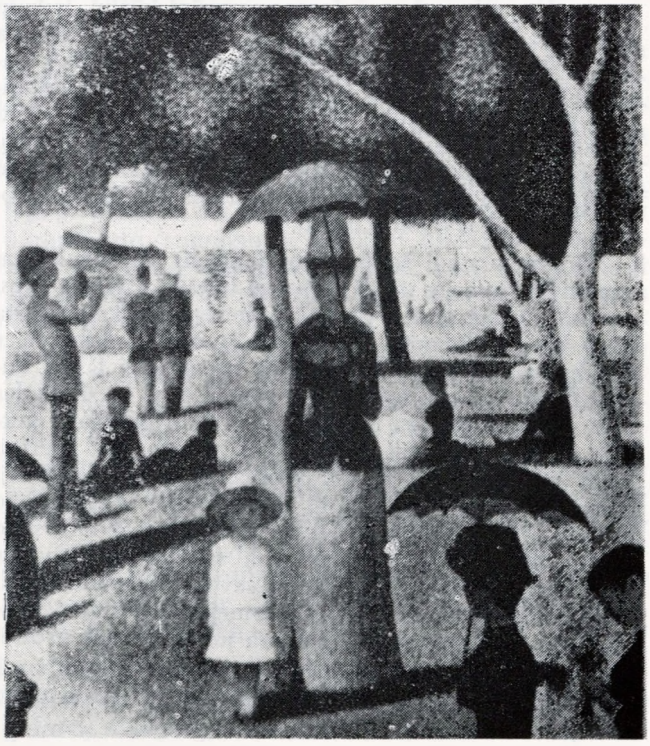

venti, reiškia atsiduoti; jam gyventi, reiškia užvaldyti. Ir abu likimai, kaip tik todėl, kad yra priešingi, tobulai susiderina.

Konfliktas kyla, rašo Ortega, kai šitam griežtam vyriškumo ir moteriškumo instinkte įvyksta nukrypimai ir įsikišimai. Žmogiškų būtybių suskirstymas į vyrus ir moteris yra, aišku, netikslus. Tikrovė tarp vienų ir kitų parodo nesuskaitomus laipsniavimus. Biologija atskleidžia kaip kūniškas lytiškumas neryžtingai apsupa gemalą taip, kad eksperimentiniu būdu galima pakeisti lytį. Kiekvienas gyvas asmuo sudaro ypatingą lytį, kurioje dalyvauja abi rūšys. Tai, kas vyksta su kūnišku lytiškumu, sako Ortega, dar ryškiau pasireiškia stebint psichologinį lytiškumą. Vyriškas ir moteriškas pradai, atrodo, ginčijasi dėl sielų ir jose sudaro įvairias kompromisines formules, kuriomis yra vyro ir moters skirtingi tapai.

Taip Judita ir Salomėja yra labai nuostabaus moterų tipo dvi variacijos, nes labiausiai prieštaringos: moters grobikės. Salomėjos gimsta visuomenės viršūnėse. Visi jų norai visad išpildomi, kadangi jom norėti, reiškia gauti. Jų sieloje atrofuojasi visi tie pradai, kuriuos mes naudojame norėdami įvykdyti savo norus. Ir tai reiškia moteriškumo iškrypimą. Nes normaliai moteris mažiau svajoja ir mažiau fantazuoja už vyrą, ir per tai lengviau prisitaiko prie jai skirto realaus likimo. Vyrui norimas dalykas būna vaizduotės kūrinys, dar nesąs tikrovėje; moteriai, priešingai, kažkas, ką atranda tikrovės dalykuose. Ir taip, pažymi Ortega, erotinėje srityje, dažnai vyras iš anksto susidaro netikrovinį moters paveikslą, kuriam pašvenčia visą savo entuziazmą. Moteriai labai retas dalykas, dėl jos sausesnės vaizduotės, būdingos moteriškai psichei.

Salomeja nebūtų moteris, jei nereikėtų jai savo asmenį įteikti kitam asmeniui. Tačiau, būdama turtingos vaizduotės ir šalta, ji įteikia vaiduokliui, savo išsvajotai būtybei, ligi galiausiai, atranda atstumą tarp tikrovės ir fantazijos. Nors ir galingas karalius, bet negali sukurti vyro, atitinkančio jos įsivaizduotam paveikslui. Ji pasigenda medžiaginės atramos, ant kurios galėtų iškrauti savo fantasmagorinį kūrinį, ir kaip toji, kuri išbando drabužius ant manekeno, išmėgina savo svają ant vyrų, kurie jos artumoje pasitaiko. Galiausiai, vieną dieną ji suranda savo svajonės įkūnijimą. Jonas Krikštytojas priartėja jos idealui tuo, kad jis kitoks nei visi vyrai. Salomejos visad ieško vyrų, kurie labai skirtųsi nuo kitų. Tačiau Salomeja labai apsigauna su Jonu Krikštytoju, nes jis yra idėjų žmogus, priešingas Don Žuanui.

Salomeja myli šmėklą. Jos jausmas tai plaukuotai asmenybei yra ne meilė, o noras būti jo mylima. Nes, pažymi Ortega, vyras pirma pajunta meilę, kaip karštą norą būti mylimam. Tuo tarpu moteriai pirmiausias dalykas jausti pačią meilę, šiltą srovę, kuri iš jos būtybės teka į mylimąjį ir ją stumia prie jo. Reikalas būti mylimai jos yra jaučiamas tik kaip pasėka ir antroje vietoje. Normali moteris yra priešingybė žvėriui, kuris puola grobį. Ji yra grobis, kuris puola žvėrį. Salomeja, kuri nemyli Jono Krikštytojo, nori būti jo mylima. Jai reikia užvaldyti jo asmenybę, ir tam savo vyriškam norui ji pajungs visą smurtą, kokį vyras panaudoja primesdamas kitam savo valią. Štai kodėl, kai kitos su lelija rankose, Salomeja savo ilgais pirštais laiko nukirstą galvą. Tai yra jos gyvybinis grobis.

Taip Ortega baigia savo apmąstymus ryšium su iš tragiško flirto kilusia Salomejos ir Jono Krikštytojo istorija.

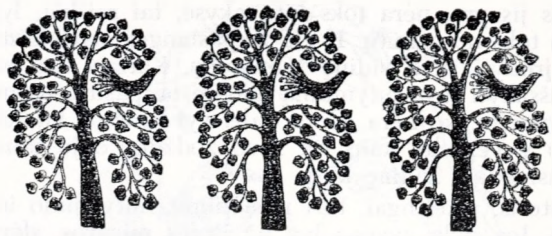

FRAGMENTAS

(Iš ruošiamo spaudai

romano "Svetimi Vėjai")

KAROLĖ PAŽĖRAITĖ

Kai vėjas išsiautojo po Laisvės Alėją paskutinius liepų žiedus, Galiniai su Aukse išvyko Palangon vasaroti. Kvietė ir Liūdą. Bet ji atsisakė. O taip viliojo ją jūros platybės ... Ne, reikia aplankyti tėviškę. Ir ji nenorom sėdo Leipalingio autobusan.

Kaip seniai ji besiklausė tėviškės malūno ūžimo, kaip seniai ji bekėlė šiuos klevo vartelius, — galvojo Liūda, artėdama prie gimtos sodybos. Ilgą laiką ji vengė tėvų slenksčio. Lyg jis būtų buvęs jai peraugštas. Po savo pirmo išvažiavimo į užsienį ji penkerius metus nebuvo mačiusi savo tėviškės. Paskui tik mokytojaudama ji po keletą dienų ten vasarą paviešėdavo, o likusį laiką praleisdavo pas drauges. Motulė kiekvieną kartą ją meiliai sutikdavo, bet Liūdai rodėsi, kad motulė vis įtartinai apmatuoja ją savo liūdnomis akimis, nenorom savo žvilgsniu išsiduodama, ką paslapčiomis galvoja. Tai Liūdą nervino. Ir jų santykiams stokodavo nuoširdumo.

Ir šį kartą motulė kažkaip nervingai šluostėsi prijuoste taukinas lūpas ir nedrąsiai apkabino dukterį, pasitikusi ją priemenėje.

— Žiūrėkit, mūsų puikuolė atvyko, — juokėsi Antanas, seserį bučiuodamas. O paskui ji išriedėjo, kaip obuoliukas, trejų metu berniukas su blynu rankytėje, ir nedrąsiai pasisveikino su teta aštuonerių metų mėlynakė mergaitė. Vytukas ir Rūtelė — brolio vaikai. Čia pat ir brolienė, apvali, linksma. Ta pievos gėlelė Tapilė kiek pasikeitė, bet dar tebežydinti.

Ir tėvas pakilo nuo stalo su savo įprasta pypke dantyse.

Visi namiškiai, matomai, džiaugėsi viešnia-nebuvėle. Tačiau Liūda jautė, kad kažkas juos nuo jos skiria. Lyg jie būtų atsidūrę tam tikram nuotolyje nuo josios. Nemažas laiko tarpas, skirtingi interesai

kiek įnešė svetimumo į jų santykius. Tačiau po keleto dienų Liūda įsitraukė į jų gyvenimą. Pradėjo viskuo domėtis, stengdamasi praverti duris į jai jau svetimą pasaulį. Nežymiai perėjo į dzūkišką tarmę. Ir svetimumo jausmas pradėjo blankti, tirpti, kol visiškai išnyko.

Motulė žymiai suseno. Jau į laukus nebeėjo. Tik apie namus tebetrūsė. Tėvas tesirūpino sodu ir bitėmis. Malūne retai tesirodė. Bet tebesijautė šeimininku. Kol gyvas, kol sveikas nerašė ūkio sūnui. Nenorėjo likti karšinčium. Tetos Gylienės Liūda neberado tėviškėje. Teatlankė jos kapą, vešliai rūtomis apželusį.

Nė motulė, nė brolienė neleido jai dirbti.

— Tu mūsų brangi viešnelė... Vėl išskrisi kaip paukštelė, — kalbėjo motulė ir varė ją panemunėn, girion. Jau nebematavo dukters savo tiriančiomis akimis. Jos žvilgsnis buvo švelnus ir tyras, kaip neišsemiamo Bilso versmė.

Liūdai to tereikėjo. Ji pusę dienos išsėdėdavo kur nors pavėsyje su rašykliu rankoje, o popiet klajodavo

A. VALIS - LABOKIENĖ PAUKŠČIAI

panemuniais. Atlankė ir Ežerėlį. Ir Sirziaus ežerą. Čia kadaise ji Algiui pasakojo apie garsų prieš rusus sukilimą ir jo žiaurų numalšinimą. Švytruojantieji kardais kazokai... Liepsnojančia srove tekantis ten ežeran tautiečių kraujas... Bet jaunystė nemėgsta kančios. Tautos praeitis tik kaip kokia žiauri pasaka apie Jūrininką Sindbadą pramirgėjo pro akis jauniesiems. Ją ir Algį tada buvo apkerėjęs žaižaruojantis saulėtekis. Liepsnojo medžiai rausvom atošvaistom, žioravo vaivorykštės varsomis amžinieji lubinai. Net praskrendančios žalvarnės sparnai tada sužaižaravo. Visa giria degė, liepsnojo. Ir jiedu. Taip, ir jiedu. Apkerėti saulėtekio burtais... Prisėlino tad prie jų raganius ir prikišo prie jų degančių lūpų svaiginančio gėralo taurę. Ir nusikvatojo sviesdamas tuščią taurę ežeran... Taip, tai buvo, ir to neišplėši iš gyvenimo knygos. Taurė buvo išgerta iki dugno...

Praskrido žalvarnė pro jos akis. Ir dar kita. Bet jos nebetos. Nebežėravo jų sparnai, kaip andai. Amžinieji lubinai, anuomet išsidriekę žalsvų žvakidžių su liepsnojančiomis žvakėmis alėja, nors skleidė įvairiaspalvius žiedus, bet be žėrėjimo.

Taip, ir šiuokart gražu šioje paslaptingoje paežerėje. Bet tam grožiui kažko trūko. Lyg raganius ar miškų dievas savo sunkiais žingsniais būtų sutrypęs anuometinį grožį, užpūsdamas visas liepsnas.

Ne, ne raganius ten buvo pasimaišęs. Tai ji buvo tada kita, — jauna, degančia vaizduote, liepsnojančiu krauju.

Užsimiršti, užsimiršti... Tegu Aldona Gediminaitė jai šviečia, užvaldydama jos sąmonę. Tik ji. Tik jos kilnus paveikslas teglūdi širdyje ir ant popieriaus.

Ir Liūda, išsitiesusi ant spalvingo sąmanų kilimo, pasinerdavo minčių pasaulin, stengdamasi turimais daviniais atgaminti tolimą, prabėgusių amžių rūkuose glūdinčią, praeitį... Tik vienam mirksniui, tik vienam akimirksniui buvo iškilusios iš jos pasąmonės apgaulingos laimės liepsnos, pavirtusios nebeįžiebiamais svilėsiais...

Taip, taip, jai terūpėjo tolima praeitis, garbinga Lietuvos praeitis. Vėl ji aiškiai pamatė Lietuvos valdovą Gediminą, kalbantį su Lenkijos pasiuntiniais, gėrėjosi gražuole kunigaikštyte Aldona, apsikarščiusia gintarais, liūdna širdimi keliaujančia į svetimą šalį. Kilnumas dvelkė iš jos kaktos, iš linažiedžių akių. Ją lydėjo palaima. Kiek ašarų motinoms ir mergelėms ji nušluostė, sugrąžinusi Lenkijai tokią daugybę belaisvių! "Jokio kraičio aš nenoriu, tėve, — pareiškė ji atsiklaupusi prieš viešpatį, — leisk man pasiimti visus lenkus belaisvius". Taip buvo. Liūda jau aiškiai matė ano meto aplinką. Tik to ryškesnio istorinio kolorito jai tetrūko. Jos širdis drebėdavo, kad kas jai nesutrukdytų darbo, kad kas iš dabarties ar jos asmeniškos praeities vėl neįsibrautų į jos mintis.

Pagaliau ji pabaigė rašyti. Seniai patirto džiaugsmo banga užliejo jos širdį. Lyg būtų ištryškęs naujas šaltinis, toks tyras, gaivinantis, nuplaunantis visas nuosėdas širdyje, praskaidrinantis sąmonę... Taip, Aldonos Gediminaitės paveikslas baigtas. Po tiekos pastangų ir darbo ieškant istorinių šaltinių, tyrinėjant medžiagą.

Tai buvo naši vasara. Kai rugių rišėjos įteikė šeimininkams rugių vainiką, Liūda, pabaigtuvių dainų lydima, nudardėjo Kaunan.

MOTERIS AZIJOJ

R. RASLAVIČIENĖ

Sakoma, kad moterų pasaulyje daugiau nei vyrų, bet kai keliauji per Aziją, susidarai visai kitą vaizdą.

Neseniai buvau Turkijoj, Irane, Indijoj, Nepaly ir Burmoj. Nors tarp visų tų kraštų daug skirtumo, požiūriu į moterį jie net labai gimininga.

Vaikščiojant Turkijos ir Irano miesto gatvėmis, iš karto junti, kad čia vyrų pasaulis. Kartais pereini ištisą kvartalą ir nesutinki nė vienos moters. O jei ir sutinki, ji nešasi pintinę su pirkiniais ar dar tuščiomis eina į turgų. Nematysi moterų sėdinčių be darbo parke, geriančių arbatą užeigose ar vaikščiojančių vien dėl malonumo. Atrodo, jos visą laiką užsiėmusios namuose ir viešame gyvenime retai dalyvauja. Jei kur ir eina, tai po dvi, ar būriu, vedinos vaikais, bet viešumoje nebendrauja su vyrais.

Žinoma, modernizmo, naujų polėkių žymės ir čia jau pradeda reikštis. Tautinį apsirengimą kaikur keičia jau mini suknelės ir švdais pridengtų veidų ne tiek jau daug.

Moters lygybės pripažinimą čia labai sunkina religija, kuri aprėpia visą žmonių gyvenimą ir neduoda jokių teisių moteriai. Kai paklausiau vienos turkės ar krašte yra kovotojų už moters laisvę ir lygybę, ji atsakė:

— Yra, bet dar daug metų praeis, iki ta kova atneš norimų rezultatų. Prieš moterį čia ne tik religija, bet ir tradicija. O jas pakeisti — reikia pakeisti Turkiją.

Moters nuvertinimas jaučiamas visur. Net maldos namuose joms paskirtos antraeilės vietos: šventyklos gale, ar balkone, kad nesimaišytų garbingoje vyrų aplinkoje. Moteris čia verta tiek, kiek ji naudinga vyrui. Jei šeimoje nėra vaikų, vyras gali žmoną grąžinti motinai, (net ir tuo atveju bėda ne tėvui, o motinai krenta), ir sau kitą pasirinkti. Atmestajai, tuo tarpu, nėra jokios vilties antrą kartą ištekėti, nes kas gi norės svetimos žmonos?

Nors Irane oficialiai šydai jau ir panaikinti, bet tradicinis drovėjimasis svetimo vyro žvilgsnio verčia moteris slėptis plačiose skraistėse į kurias jos įsisupa nuo galvos iki kojų. Žiūri tik į dideles, juodas akis ir nežinai kam jos priklauso. Net jaunos mergaitės vaikšto taip susisupusios.

Labai gražios ir moteriškos yra indės. Jų tautinis rūbas — sari, dar ir dabar Indijoje labai populiarus. Retai matysi indę apsirengusią pagal šių laikų madą.

Viena jauna mergina skundėsi, kad susisupti į sarį yra ne taip lengva, užima daug laiko, o, be to, juo apsirengus labai karšta. Bet tradicija yra tokia gili ir galinga, kad net moderniame pasaulyje augančios merginos, išėjusios mokslus, baigusios universitetą, grįžusios iš svetimų kraštų į Indiją, grįžta prie sari, nes priešingai — nė vienas indas į jas nežiūrės. Bet kad ir kaip nepatogus ir sunkiai prižiūrimas tas rūbas būtų, jis toks gražus ir puošnus, kad kiekviena gatvėje sutikta moteris atrodo pasipuošusi baliui.

Indijos moterys turi daugiau laisvės ir teisių, nei Turkijos ar Irano. Jų pilnos gatvės ir net restoranai. Bet, nors haremai panaikinti ir pagal įstatymą galima turėti tik vieną žmoną, moteris ir čia vra vyro šešėlyje. Ji ji seka gatvėje, su nuolankiu dėkingumu priima iš jo riešutų saują ar ledų porciją ir visada yra paskutinėje vietoje. Šeima rikiuojasi pagal tradicijomis nustatytą tvarką: senelis (apie močiutes niekas nė nekalba), vyras, vaikai ir žmona. Žmona yra tam, kad augintų vaikus, rūpintųsi vyru ir būtų graži, nes jis tada gali prieš kitus ja pasididžiuoti. Mažiausiai iš moters reikalaujama proto, nes tas atributas daugiau kenkia, nei atneša naudos.

BODHISTAVA

— Mūsų moterys kvailos, — pasakė man vienas indas, — jos tik valgo, miega ir nieko nemoka.

Bet jis tuo perdaug nesikrimto.

Tokią nuomonę išgirdau krašte, kurį valdo moteris, nors kašmyriečiai ir nelaiko savęs Indijos dalimi.

Gal moters neveiklumas ir įmanomas pasiturinčiųjų sluogsniuose, bet ne varguomenėje, kuri sudaro didžiąją Indijos gyventojų dalį. Šeimos aprūpinimas, valgio pagaminimas iš visokių žolelių ir šaknų, retai turint kokį mėsos gabalėlį ar žuvies, mokėjimas apsieiti be reikalingiausių dalykų, sunkia našta krenta ant moters pečių.

Kaip ten bebūtų, vyrai perdaug nesiskundžia savo padėtimi, jeigu turi nuvargusią nuo darbo ar kvailą žmoną, nes kiekvienu atveju jie turi daugiau laisvės ir privilegijų. Neištikimas vyras laikomas gudriu, neištikima žmona — nusikaltėle. Jei vyro uždarbio neužtenka šeimai išlaikyti, žmona kalta, nes prigimdė perdaug vaikų. Jei žmona peranksti paseno, niekas nesistebi, kad jis kitos jieško.

Jokios abejonės — Azija, tai vyrų pasaulis. Šiokią tokią lygybę pastebėjau tik Burmoj, kur vyrai nešioja rankinukus ir dėvi sijonais, o moterys vienuolės skutasi plikai galvas kaip ir vyrai vienuoliai.

VAIKO AUKLĖJIMAS ŠEIMOJE (12)

D. PETRUTYTĖ

VAIKO VALGYDINIMAS

(tęsinys)

Valgūs ir nevalgūs vaikai

Iš prigimties ne visi vaikai vienodai yra valgūs. Todėl valgydinant negalima reikalauti, kad mažiau valgus vaikas suvalgytų tiek pat, kiek ir valgus vaikas. Vaikas, kuris pasitenkina su nedideliu maisto kiekiu, gali būti sveikas ir taip pat gerai augti, kaip ir tas vaikas, kuris daug valgo. Mat, vieni organizmai sudegina maistą labai greit ir dėlto reikalauja jo daugiau, o kiti — švelnesni, jautresni ir ne taip veiklūs, — pasitenkina mažesniu maisto kiekiu, kurio jiems pilnai užtenka jų energijos papildymui. Skirtingas vaikų valgymas yra normalus reiškinys, nes vieni organizmai reikalauja daugiau degamosios medžiagos energijos papildymui, o kiti — mažiau.

Tačiau gana dažnai atsitinka taip, kad ir valgūs vaikai netenka apetito, kai pamato prieš save pilnutėlę lėkštę su maistu. Todėl geriau patiekti vaikui mažą daviną, kurį suvalgęs, jei nebūtų jam gana, galėtų ir vėl pakartoti.

Labai atsargiai reikia elgtis, kai patiekiamas naujas patiekalas. Šiuo atveju geriausia duoti vaikui, (labai mažai, tik ant šaukščiuko galiuko), paragauti. Jei paragavęs atsisakytų valgyti, nereikia versti. Vertimas iššaukia tik dar didesnį užsispyrimą ir net fiziologinius simptomus, kaip vėmimą. Svarbu yra gera nuotaika, o ne tai, kiek ir ko verčiamas vaikas suvalgo. Sveikiau būtų, jei vaikas — kartą kitą — visai nepavalgytų, negu valgymas ašaromis springstant.

Fiziologinis ritmas

Vaikas, nežiūrint jo amžiaus, privalo būti valgydinamas reguliariai nustatytu laiku. Nereikia įpratinti vaiką smalžauti arba smaguriauti nelaiku. Todėl tarp pagrindinių valgių nereikėtų ir nederėtu vaikui kaišioti, (arba leisti pačiam pasiimti), nei saldainių, nei pyragaičių, nei ledų, nei bulvainių, nei kitokių skanėstų. Tai darydami žalojame individo natūralų metabolizmo ritmą. Reguliarus fiziologinis ritmas tegali būti palaikomas tik sveikais higienos papročiais. Tai labai svarbu ne tik fizinei vaiko sveikatai, bet ir protinei jo plėtrai. Ateityje daug kas priklausys nuo kūdikystėj ir vaikystėj įsigytų valgymo įgūdžių.

Jeigu pastebėtume, kad vaikas nuo valgio iki kito valgio perdaug išalksta, tai reikėtų jam duoti ką nors lengvo, kas nepakenktų apetitui, užkąsti. Tačiau tai turėtų būti daroma kasdien ir nustatytu laiku, kaip pridėtinis užkandis, bet ne smaguriavimas.

Pirm įvedant užkandį, reikėtų gerai pasitikrinti ar vaikas, pagrindinio valgio metu, neperdaug sunaudoja skysčio, nebepalikdamas pakankamai vietos tirštam maistui. Šiuo atveju užtektų tik sunormuoti skysčio kiekį, kad mažiau išgerdamas, daugiau suvalgytų.

Stoka apetito

Pasitaiko kartais pamiršti, jog vaikas yra gyvas sutvėrimas, o ne tam tikros talpos indas, į kurį kiekvieną kartą galima sudėti tam tikrą kiekį maisto. Visai normalu, jei veikas pavalgo vieną kartą daugiau, o kitą kartą mažiau. Dėlto neverta sielotis. Daug svarbiau stebėti vaiką ir suprasti pagrindinę priežastį apetito sumažėjimo. Tų priežasčių yra gana daug ir įvairių, nes vaiko, kaip ir suaugusiojo, apetitą veikia daug dalykų.

1) Jei vaikas permažai juda, tai jis nedaug teišnaudoja ir energijos. Todėl ir jo apetitas — maisto pareikalavimas — nėra didelis. Į apetitą nemažos įtakos turi: grynas oras, veikla, poilsis ir miegas. Vaikas, įpratęs daug laiko praleisti lauke, gali kuriam laikui prarasti apetitą, jei dėl ko nors pasikeis jo įprastinė dienotvarkė ir jam teks ilgesnį laiką pabūti viduj. Taip pat, jei vaikas blogai miegojo arba vėliau atsigulė nei įprasta, gali laikinai pasireikšti apetito stoka. Pagalvokime: ar ne tas pats atsitinka ir su suaugusiais, kurie nedamiega ar blogai miega?

2) Jausminė (emocinė) įtampa gali būti irgi rimta priežastis apetitui prarasti. Kai vaikas išsigąsta arba labai susinervina, bekovodamas su suaugusiu ar savo draugais, tai savaime aišku, kad po viso to, jis nenori net pažiūrėti į valgį. Arba vėl, tik sugrįžus namon iš cirko ar kokio kito jaudinančio vaidinimo daugelis vaikų atsisako valgyti. Tai vis sveikos kūno reakcijos, kurios natūraliai padeda vengti maisto susijaudi-

A. VALIS - LABOKIENĖ

TOLUMOJE

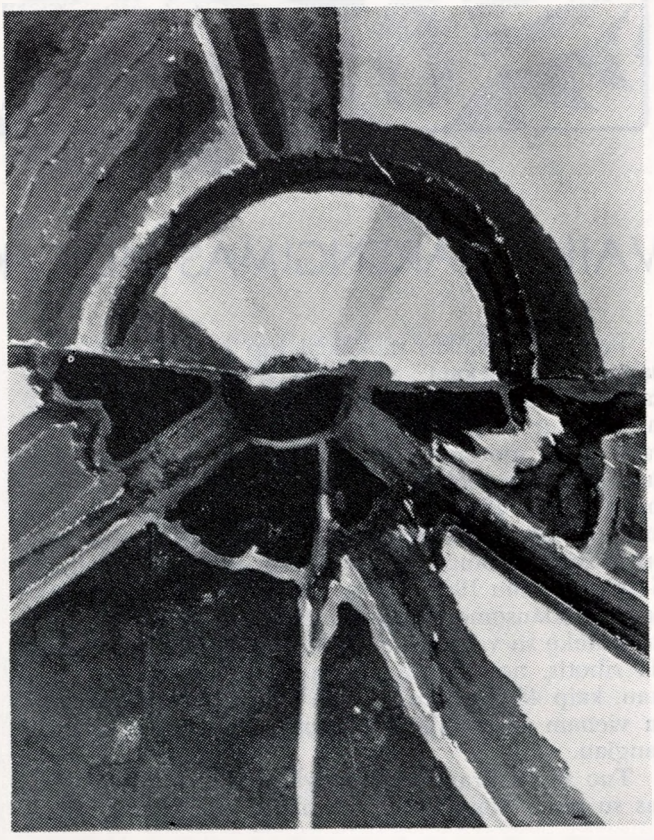

nimo atvejais. Todėl neišmintingai darome, jei susijaudinusį vaiką verčiame valgyti. Kad susijaudinimas veikia apetitą labai lengvai galime įsitikinti gimtadienių progomis, kai jauni vaikai, būdami pakilioj nuotaikoj, kartais net nepaliečia valgių. Tas pat gali atsitikti, kai pirmą kartą su vaiku nuvykstama į restoraną papietauti. Nauja aplinka, nepatirti įspūdžiai lengvai užgožia fizinį alkį ir vaikas mažai arba visai nevalgo.

Visa tai žinant nereikia nusiminti, bet džiaugtis, kad pati prigimtis taip nuostabiai veikia, apmalšindama alkį tol, kol kūnas pasiruošia priimti fizinį maistą.

3) Pagaliau, jei vaikas sloguoja arba, kad ir nežymiai fiziškai negaluoja, tai tuojau neigiamai atsiliepia į vaiko apetitą. Iš esmės tai yra geras dalykas, nes organizmas, turėdamas kovoti su prasidedančios ligos bacilomis, stengiasi neapsunkinti savęs maistu. Tik labai gaila, kad dažnai mes nepadedame, o kliudome organizmui nugalėti ligą, priversdami vaiką valgyti.

Dingęs apetitas ir prie to pasireiškiąs neįprastas vaiko irzlumas, bendrai tai yra pirmieji skambučiai, pranešą, kad kažkas yra negerai su jo sveikata. Tuo atveju nereikia vaiką versti valgyti, bet palikti ramybėje ir keletą valandų akyliai jį stebėti. Ir jeigu tas vaiko nenoras valgyti neturi nieko bendro su liga, tai be abejo, atėjus laikui vėl valgyti, vaikas su malonumu sės prie stalo.

Tačiau jei nuotaika nepasikeistų ir vaiko elgesys rodytų, jog ir jis pats nežino, ko jis nori, tai tada ne prošalį būtų patikrinti jo temperatūrą. Jei pasirodytų, kad vaikas sirguliuoja, tai patiekti jam tik lengvai virškinamą maistą, mažame kiekyje ir skystame pavidale. (B. d.)

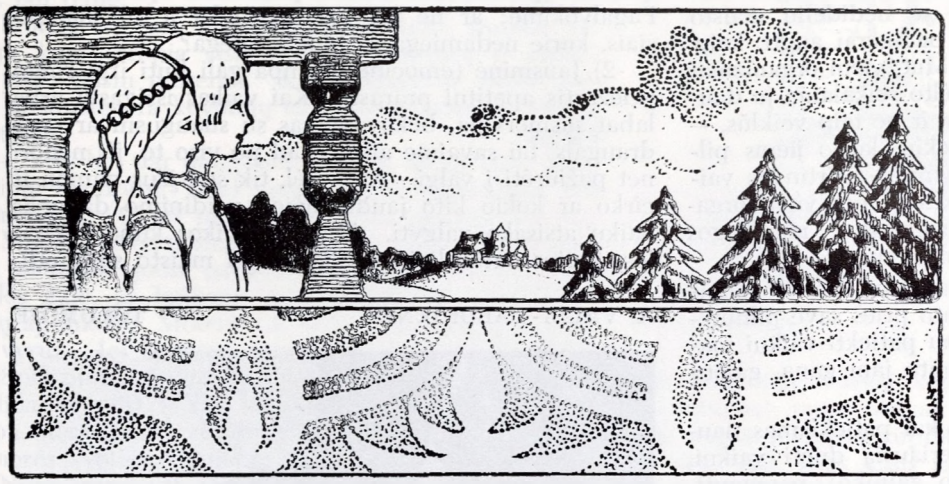

K. ŠIMONIS

ILIUSTRACIJA

VAIKO PARENGIMAS MOKYKLAI

IGNAS MALĖNAS

Šiuo metu vaikas mokyklai turi būti parengiamas namie, nepaliekant visa daryti pačiam mokytojui, kaip galvojo mūsų seneliai, nes viskas kinta, tobulėja, taigi turi kisti ir pačios mokyklos sąranga. Čia tėvam (ypač motinai) tenka mažyliui sukurti palankią nuotaiką apie mokyklą — mokytoją, kad vaikui teks joje daug ko išmokti, o nebauginti vaiko, kad mokytojas jį muš ir tokiu būdu padarys jį žmogumi. Toki priekaištai ir bauginimai yra beprasmiai, net žalingi. Gerai atsimenu 1921 metus, kai man teko pradėti darbą nepriklausomos Lietuvos mokykloje Kaune. Tėvai plaukė su vaikais į mokyklą, o aš mačiau, kad reikia ribotis, nes į I-mą skyrių negalima priimti daugiau, kaip 45 mokinius. Ir su šitokiu kiekiu bus sunku vienam susitavalioti, bet norinčių buvo žymiai daugiau.

Tuo metu prasiveria mokyklos durys ir įeina tėvas su mokyklinio amžiaus vaiku. Vaikas atrodė simpatingas, o tėvas rankose laiko ožkanagį ir su manim maloniai sveikinasi.

— Tai matyt, ponas, naujas mokytojas būsit, kad dar nematytas? O mudu su sūnum kaimynai — tik 40 žingsnių nuo mokyklos gyvenam. Aš senas kaunietis atvedžiau vaiką į pirmąjį skyrių.

— Kaip kaimyno — įrašysiu, bet bus paskutinis vaikas, nes daugiau nepriimame! Pakanka.

— Nu tai labai ačiū, pone mokytojau, už paskutinį,o būtų reikėję ir pats nežinau, kur kreiptis, kad artimiausia mokykla nepriima. Atsidėkodamas mokytojui už šią malonę, prašau priimti mažą dovaną neklusniems vaikams valdyti! — ir ištiesė į mane ranką su nauju, puikiu ožkanagiu.

— Šito tai aš tikrai nelaukiau! — norėjau paprieštarauti tam geram kaimynui.

— Kad ir nelaukei, ponas, bet be jo neapsieisi, kai norėsi, kad visi klausytų, o juk bus ne vienas, ar keli,

o kelios dešimtys. Tada paaiškės ir reikalas.

Aš ožkanagiu tikrai žavėjausi, nes mačiau jį tik pirmą kartą. Tad padėkojęs už puikią "dovaną", parvežiau jį tėviškėn ir gailiuosi, kad negaliu jo perduoti pedagoginiam muzėjui, nes tai būtų puikus anų laikų mokymo priemonių eksponatas.

Šiandieninė mokykla pageidauja

Dabartinė mokykla nusistačiusi vaikui daugiau duoti, nes sąlygos to reikalauja, taigi ji nusistačiusi ir iš tėvų reikalauti tinkamos pagalbos — vaiko paraginimo mokytis. O šito galima pasiekti vaiką *nuteikiant* mokytis ir sudarant sąlygas tam.

Nuteikti mažylį mokymuisi galima išnaudojant tinkamas progas — kalbant apie žmones, apie jų iškilimą, galima priminti, kad to pasiekta per darbą — mokymąsi; mane labai žavėjo tėvo pasakymai apie žinomų žmonių pastangas, jų aukojimąsi padėti kitiem; pagaliau net skaityti — girdėti straipsneliai apie vaiko bandymus padėti namiškiam, ar kitiem žmonėm, taip pat mane pozityviai veikė. Norėjau ir aš panašiai daryti, nes pavyzdžiai užkrečia. Tačiau šito negalima daryti vien tik pamokslavimo būdu, nes tai turės maža reikšmės. Mažyliui reikia duoti progos į tai įsigyventi veikiant daugkartiniais pavyzdžiais.

Pagaliau vaiką reikia parengti, tiksliau tariant, duoti progos jam pasirengti mokykliniam darbui, sudarant reikiamas tam sąlygas, nes sveikas vaikas tai mėgsta: jis piešia, lipdo (iš molio, plastelino) įvairius daiktus, figūras, įsivaizduotus dalykus. Tada vaikas išmoks laikyti pieštuką, vedžioti linijas ir mėgdžioti daiktų formas, nors tikslumo niekur nepasieks, bet tai ir nesvarbu, nes jis tik pradeda priešmokymąsi.

Gal kas pasakys, kad šis darbas mažareikšmis, ir mokykloj vaikas lengviau jo išmoks. Taip, seniau to mokydavo porą savaičių ar mėnesį, ir išmokydavo, bet vaikas verkdavo, mokytojas taip pat, pagaliau sutelkta monotonija visiem įgrisdavo, apkarsdavo. Vaikas vien dėl šito pačios mokyklos dažnai imdavo nekęsti. Tai nejaugi būtumėt šios klaidos šalininkai ir norėtumėt grąžinti senovės laikus?

Naminio muziejaus - galerijos organizavimas

Dar maži vaikai rodo palinkimą į gražius dalykus, jais domisi ir gražiausius ima kolekcionuot, kiek jiems leidžia tuometinės sąlygos. Aš tegalėjau žavėtis saldainių popieriukais ir, kiek įmanydamas, juos rinkau ir kroviau po skrynia. Mano nelaimei ten aptiko juos pelės ir visą "turtą" sugraužė.

Paimama kartoninis aplankas ir parengti užrašams lapeliai, ant kurių klijuojamos iš laikraščių atrinktos iškarpos, kurios ir sudaro to naminio muziejaus - galerijos užuomazgą, nes dabar atrenkamos ir klijuojamos iškarpos sudarys paties muziejaus turinį. Tik pradžioj turi suaugėliai vaikui padėti iškarpas atrinkti, nes mažyliui bus sunku orientuotis, kurios vertingos, vertos dėmesio, ir kurios tinka tik tam momentui pasigėrėti, pasidžiaugti. Taigi netinkančios atmestinos, o kolektuotinos tik tos, kurios turės vertės ateičiai, nes jos bus renkamos ilgą laiką, kol eis iliustruota spauda.

Ilgainiui susirinks geografijos, istorijos, gamtos, technologijos, įvairių meno sričių, religijos, socialinių mokslų, o visa tai plės vaiko žinojimą, ji turtins. Pagaliau vaiką atitraukia nuo gatvės įspūdžių ir glemžia jo mintis pozityviam darbui, tikram žmogėjimui. Tad išaugęs iš vaiko, paauglio, net jaunuolio, bent turės savo domėjimosi srities aiškius prisiminimus, nes čia pat bus jų vaizdai.

Vaiko savijauta ir pažanga

Kai mažylis pajus, kad jo mokykliniam darbui rodoma dėmesio, juo interesuojamasi, tai tuo pačiu bus pakeltas ir jo dėmesys savo interesams bei visai mokyklinei veiklai. O tai tikrai svarbu, nes šito mokykla ir siekė, to norėjo. Tada vaikas taps tikras mokyklos mokinys, kurio nereikės skatinti mokytis, drausminti, ar peikti už visokias išdaigas, kuriom pasižymi į mokyklą atsiųsti abejingų tėvų vaikai. Tada megsis kontaktas tarp mokinio, tėvų ir mokyklos, nes vieni kitiem reikš aiškią pagarbą.

L. BARISAITĖ

ILIUSTRACIJA

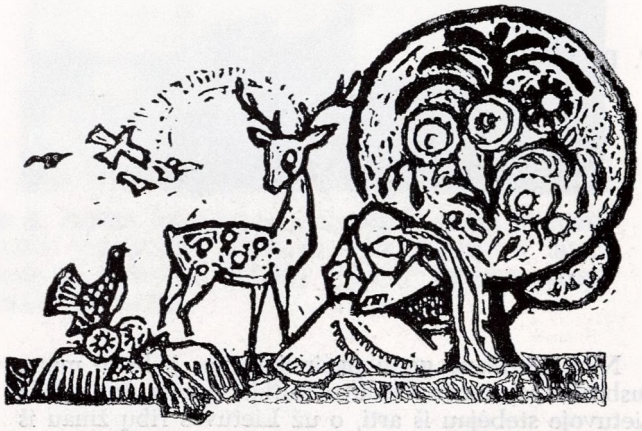

ŽIVILĖ BILAIŠYTĖ

SODE

Man padovanojo krepšį sidabro obuolių,
Ir mėtome po tris iš karto
ir sukamės ratu
greityn, greityn . . .

Šulinys — neįmesk,
saulė pranyks,
varlėmis pavirsime . . .
Mėtome obuolius — aukštyn po tris.

Paslėpti po rožių krūmais,
skundžiasi smuikai,
verkia mėtomi obuoliai,
aiko ašaromis paklakę
kukčioja visi vaikų pirštai.

O mes vis mėtome obuolius,
kad akys šypsotųsi
ir gyventų užburtame sode
po laiko sparnais.

RAŠYTOJA NINA BUTKIENĖ

"VAIKŲ NAMELIO" IR

"VAIKŲ ŽODŽIO" STEIGĖJA

V. BUTKYS

N. BUTKIENĖ 1940 M.

Niną Butkienę gerai pažinojau, nes ji buvo mano pusbrolio teisininko Česlovo Butkio žmona. Jos veiklą Lietuvoje stebėjau iš arti, o už Lietuvos ribų žinau iš jos ir jos vyro pasakojimų.

Ji buvo kilusi iš turtingo architekto šeimos, šeima buvo prancūzų kilmės, bet jos pavardė De Pol Rusijoje buvo pakeista į Zapolski. Nina labai anksti baigė gimnaziją turėdama vos 15 metų, todėl brandos atestatas nebuvo jai išduotas, o paliktas gimnazijos raštinėje, kol ji sulauks atitinkamų metų. Kilus Petrapilyje revoliucijos neramumams, tėvai ją išsiuntė pas tetą į Odesą.

Neturėdama brandos atestato negalėjo įstoti į universitetą, todėl įstojo į Meno mokyklą, nes turėjo didelius gabumus menui. Po metų jai pavyko pereiti į Odesos universiteto ekonomijos skyrių. Bolševikams užėmus Odesą, statistikos profesorius Borinevičius ją paskyrė į gubernijos statistikos biurą. Ten ji susipažino su bendradarbiu Česlovu Butkiu ir už jo ištekėjo. Po dviejų metų jie tremtinių traukiniu atvažiavo į Lietuvą pas vyro tėvus. Česlavui Butkiui gavus tarnybą Kaune, jie ten apsigyveno ir ten prasidėjo N. Butkienės teatrinė ir žurnalistinė veikla Lietuvos vaikų labui.

Pagyvenusi apie metus Lietuvoje išvyko į Berlyną ir Paryžių aplankyti savo giminių. Berlyne ji įstojo į universitetą studijuoti medicinos, o Paryžiuje studijavo žurnalistiką. Ten susitiko su garsaus Maskvos Dailės teatro artistų pabėgėlių grupe, kurie ją paskatino steigti vaikų teatrą. Tiems pastatymams šokių režisūrą baigė pas garsią rusų baleriną Prieabraženskaja. Sugrįžus į Lietuvą susitarė su Komercinės gimnazijos tėvų komitetu Kaune ruošti vaikams vaidinimus. Vaidinime dalyvavo apie 100 mokinių, jame pirmą kartą viešai šoko vėliau pagarsėjusios balerinos Juozapaitytė ir Adomavičiūtė. Drabužiai buvo pasiūti iš popieriaus, bet taip gražiai atrodė, kad dramaturgas Vaičiūnas, netikėdamas, kad jie iš popieriaus, atėjo į sceną pačiupinėti.

Vaidinimas praėjo su didžiausiu pasisekimu, bet laikraščio recenzentas pagadino santykius su teatro vadovybe parašydamas, kad N. Butkienė parodė, koks turi būti vaikų teatro pastatymas ir jos vaidinimą įvertino žymiai augščiau už vietinius pastatymus. Nuo to laiko teatro administracija nė kartą nesumažino nuomos už teatro patalpas, duodavo netinkamas dekoracijas ir pan.

Vaidinimai du kartu per metus nuo 1927 metų ėjo įvairių organizacijų vardu, kol pagaliau N. Butkienės iniciatyva buvo įsteigta draugija "Vaikų Namelis" — vaikų pramogoms ruošti ir tinkamiems leidiniams leisti. (Iš tos draugijos steigėjų trys dabar gyvena Amerikoje: M. Kareckienė, J. Matukas ir Č Butkys). Visiems vaidinimams veikaliukus rašė pati N. Butkienė, tų veikaliukų knygutės vaidinimų metu būdavo parduodamos kaip programa, o visas likusias knygutes nupirkdavo Švietimo ministerija pradžios mokyklų knygynams. Susidarius nepalankiom aplinkybėm santykiuose su Valst. Teatru, buvo galvojama steigti atskirą vaikų teatrą Kaune, bet kadangi Kaunas buvo permažas miestas, tai nuo to sumanymo atsisakyta ir nutarta leisti vaikams tinkamą žurnalą, N. Butkienei redaguojant. Tam reikalui pasiruošti ji išvyko į Vakarus, studijuoti vaikų literatūros. Jai sugrįžus, "Vaikų Namelio" draugija 1930 metais pradėjo leisti žurnalą vaikams "Vaikų Žodis". N. Butkienė ji ne tik redagavo, bet beveik viena jį visą ir užpildydavo.

Draugijos pirmininkas Č. Butkys nunešė žurnalo pirmą numerį pradžios mokyklų departamentui susipažinti, bet didelio pritarimo nesulaukė. Visoms pradžios mokykloms buvo prenumeruojamas mažo formato vienspalvis žurnalėlis, nors "Vaikų Žodis" buvo didelio formato, spalvotas ir kainavo tik 5 litai metams, Švietimo ministerija atsisakė jį remti. Tais pačiais metais Žemės Ūkio ir Pramonės parodoje Kaune "Vaikų Žodis" ir leidykla buvo apdovanoti medaliu. Komisijai, kuri skyrė medalius, pirmininkavo buv. Lietuvos prezidentas K. Grinius. Visose Lietuvos spaudos parodose užsieny buvo išstatomas ir "Vaikų Žodis". Redakcija palaikė glaudžius ryšius su mažaisiais skaitytojais. Vaikai mielai rašydavo laiškus ar prie progos ir patys užeidavo į redakciją.

Trijų metų kova su Švietimo ministerija dėl žurnalo egzistavimo nebuvo sėkminga, tik vieną kartą buvo paskirta 2500 litų pašalpa, o žurnalas buvo pripažintas tinkas tik miestų pradžios mokykloms. Pagaliau ministerija pareikalavo žurnalą sumažinti ir spausdinti tik viena spalva, bet kada ir tie reikalavimai buvo išpildyti, ministerija vistiek atsisakė žurnalą prenumeruoti mokykloms.

Nors ir buvo pripažinta, kad "Vaikų Žodis" yra geriausias vaikų žurnalas Lietuvoje, bet nebuvo valdžios remiamas todėl, kad neprikląusė Švietimo ministerijos vedamai auklėjimo linijai. Nebuvo kitos išeities, kaip žurnalą likviduoti, nors tuo metu buvo daugiau kaip tūkstantis prenumeratorių. Po to N. Butkienė ilgai nieko nerašė. Vėliau, gyvendama Berlyne, išvertė porą scenos veikaliukų vokiečių kalbon. Atvykusi į JAV vėl pradėjo reikštis literatūros srityje, išleido dvi knygutes vaikams — "Velykų pasaka" ir "Dvynukės", bendradarbiavo vaikų spaudoje: "Eglutėje" ir "Tėviškėlėje". Dažnai rašydavo "Draugo" moterų skyriuje ir "Moters" žurnale. Mirė 1970 m. rugsėjo mėn. 13 d. po tulžies operacijos.

☆ ☆ ☆

"Vaikų Žodis", buvusių skaitytojų atmintyje, liko kaip vienas iš gražiausių vaikystės prisiminimų.

1930 M. ŽEMĖS ŪKIO IR PRAMONĖS PARODA KAUNE, "VAIKŲ NAMELIO" KIOSKAS; (DEŠINĖJE) N. BUTKIENĖ SU VYRU IR "VAIKŲ ŽODŽIO" EKSPEDITORĖ E. MAJAUSKAITĖ.

"MOKINYS TINGINYS" — I. 5. 1927 M., SPEKTAKLIS VAIKAM KAUNO VALST. TEATRE; N. BUTKIENĖS PASTATYMAS.

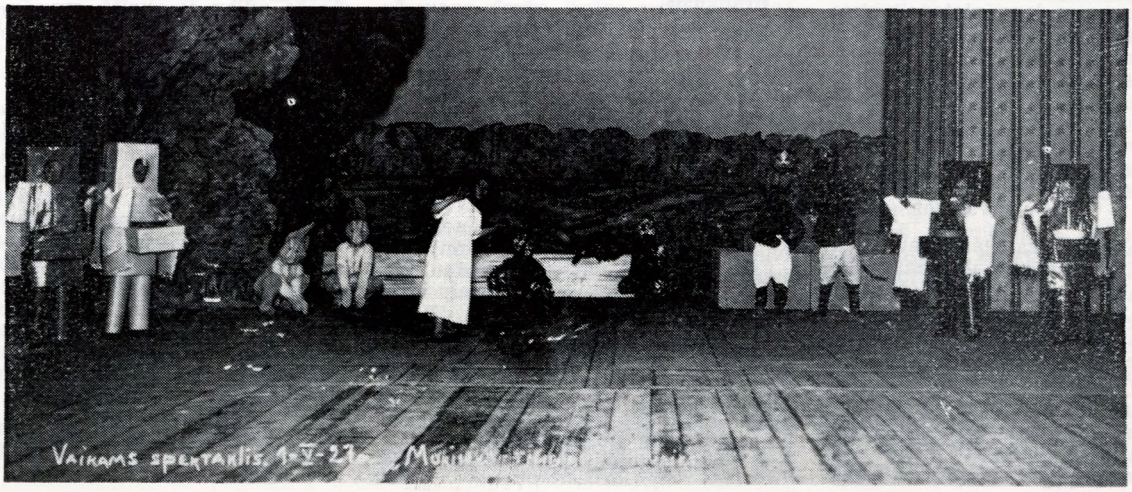

ZENTOS TENISONAITĖS DEBIUTAS

PR. NAUJOKAITIS

Mūsų jaunesnės kartos poetė Zenta Tenisonaitė, gyvenanti Belgijos Antverpene, 1973 m. pradžioje išleido pirmąjį savo poezijos rinkinį **"Pavasaris ir aš"**, (spausdino "Nidos" spaustuvė Londone).

Į lietuvių literatūros kelią Zenta Tenisonaitė yra įžengusi jau prieš šį savos kūrybos debiutą. Savo eilėraščių ji yra spausdinusi "Pradalgėje", "Lietuvių Dienose", "Aiduose". Belgijos "Orion" leidykla 1971 m. išleido Z. Tenisonaitės paruoštą lietuvių poezijos rinkinį flamų kalba "Een steen heeft geen hart" (akmenėlis turi kietą širdį). Leidinys vietinės kritikos buvo palankiai įvertintas ir per trumpą laiką išparduotas. Taip pat "Standaard" leidykla netrukus žada išleisti jos išverstą į nederlandų kalbą A. Vaičiulaičio apysaką "Mūsų mažoji sesuo". Stambus Z. Tenisonaitės literatūrinis darbas yra jos paruošta knyga "XX-jo amžiaus nederlandų poezijos rinktinė". Knygoje yra išversta į lietuvių kalbą 74 poetų eilėraščių (kaikurių autorių po kelis). Gana sklandžiai eilėraščius išvertė pati rinkinio sudarytoja.

Originalių Z. Nenisonaitės eilėraščių rinkinys "Pavasaris ir aš" suskirstytas į 4 skyrelius. Pirmasis skyrelis "Piešiniai" rodo istorinio pasaulio atspindžius poetės sieloje. Išorinio pasaulio įspūdžius ji dažo savo jausmų spalvomis. Poetė sako, kad ji savo piešinius piešianti "gryname ore, žaliame lape", kad jos dažai yra "lietaus lašai, saulės spindulys, švelnūs voratinkliai, margi žiedai, plaštakės". Ir taip tais piešiniais poetė buvo užsiėmusi, kad net nepamačiusi, kaip jos pačios "dienos nužydėjo". Kitame eilėraštyje poetė dar stipriau išryškina savo piešinių lyrinį elementą:

Piešinius paišau ant kelio
geltonai rausvam lape platano.
Ant auksinių beržo lapų
barstau aš saulės spindulių
harmonijos peisažą (12 p.)

Sumaišiau smėlį su auksu . . .
Sumaišiau saulę su vėju . . .
Sumaišiau dangų su jūra . . .
Vidury vasaros. (12 p.)

Poetės piešinių dažai gana nevienodi: nuo elegiško atspalvio iki lengvo pavasario pasakos šviesumo. Piešiniuose vyrauja akvarelinis lengvumas, bet randame ir sunkių medžio drožinio bruožų, nes kartais "viesulai harmoniją sulaužo" (12 p.).

Manau nesuklysiu pačiu ryškiausiu piešiniu išrinkes eilėraštį "Pavasaris ir aš". Čia išreikšta ne tik poetės žaismingą pavasariška nuotaika, sporadiškai besiveržianti į vaizdų poezijos posmą:

Paseksiu pasaką — pavasaris pasakė,
o vėjavaikį vėją vyturys pravys.
Ir pabučiuosime mes pirmąją
plaštakę:
pavasaris ir aš — ir saulės spindulys
(13 p.),

bet pagauta ir gamtos garsų muzika, medžių šlamesys, paukščių giesmių skambėjimas girioje, vandenų tekėjimas:

Žilvičiai sužaliavo žaliai žolei
želiant,
purienomis pagelto pievos paupy.
Pavasario skambiems skambaliukams
skambant
gaivina girią giesmės ir garsai gyvi
(13 p.).

Antrasis skyrelis "Poetiniai susimąstymai" vaizdais parodo poetės minties kelius. Čia pabrėžiamas minties landumas susekti žmogaus prigimties esmę, patikrinti sąmonės turinį, išsiaiškinti Dievo santykius su žmogumi (Monologas su Dievu), paliesti žmogaus likimą laiko, erdvės ir mirties akivaizdoje. Tai filosofinės mintys, bet poetė jas ryškina vaizdiniu, lyriniu būdu.

Trečiasis skyrelis "Keturios dimensijos" tik papildo antrąjį. Čia sustojama ties grožio, gėrio, tiesos sąvokomis, dar kartą sustojama ties mirties problema. Visos tos problemos sukelia širdyje nerimą, skatina minties gilumą, gimdo kančią, užnuodija svajones ir sapnus. Tai neramus žmogiško ieškojimo kelias. Ir jis įaustas į poezijos vaizdus.

ZENTA TENISONAITĖ

Paskutinis rinkinio skyrelis "Trys giesmės saulei" praskleidžia nuostabų šviesos pasaulį. Saulės nušviestoje žemėje viskas spindi džiaugsmu, gyvybe, auga svajonių pilys, skamba dainos, pavasaris atkeliauja į svečius.

Z. Tenisonaitės poezijos žodis liejasi laisvu ritmu, tik nuotaikos, o ne logikos nuoseklumu rišamais vaizdais, kaikada formuojasi į posmus, kaikada nusitiesia beposmėmis eilutėmis. Poetė subrendusi svetimoj žemėj, neturi tradicinių mūsų poezijos žymių, bet yra vaizdi, valdanti lietuvišką žodį, jau susikūrusi savo stilių, savo braižą.

Rinkinyje tėra 30 eilėraščių, bet jie visi gerai atrinkti, kondensuoti, nepakrikę, rodą poetės subtilų skonį ir talentą.

Zenta Tenisonaitė, "PAVASARIS IR AŠ", eilėraščiai. Spaudė: Nida Press, Londone, 50 psl., kaina $2.

LAIŠKAS TAU

ONA ALIŠYTĖ-ŠULAITIENĖ

Brangusis,

Rašau Tau laišką. Kaip keista, ar ne? Tu pasakytum, kad Tau visiškai kitaip atrodo. Tu tartum esi gimęs prieštarauti. Nors sakydavai, kad tikėčiau, kad myli mane, ir netik tikėčiau, bet kartu pasitikėčiau Tavimi. Vis tikinai mane, nesąs gyvenimui skirtas. Kartais man rodėsi, kad nenorėjai mane vargan traukti. Norėjai man padėti, bet kaip tyčia nesisekė. Nieko nepadarysi, kad tokį skonį turėjau ir įsimylėjau. O dabar rašau Tau, nes turiu kam nors rašyti. Kaip žinai, ne man rodyti save pasauliui. Klausti patarimo — irgi ne man. Žinai, tik Tavo patarimo klausčiau, bet deja . . .

Pirmiausia turiu pasakyti, kad išteku. Jau matau Tavo besišypsančias lūpas. Žinoma, ne pajuokos, nes žinau, kad nemokėtum iš kito juoktis. Nesijuokdavai, net iš keisčiausių ir kvailiausių mano svajonių. Tik sakydavai, kad Tave vargina tokios kalbos.

Kaip matai, nuklydau nuo temos. Norėjau Tau papasakoti, apie ištekėjimą. Nors galvojau, kad niekad netekėsiu, bet, atrodo, galima. Jaunasis jau nebejaunas, bet ir manęs laikas nėra užmiršęs. Tai didelio skirtumo nėra. Gal padėjo ir tai, kad jis taip labai panašus į Tave. Keistuolis, tik mažiau už Tave kalba. Nesuprasi jo, ar jis kenčia ar juokauja. Bet, kaip žinai, pripratau ir supratau patį, tai ir jis neatrodo pabaisa. Paklaustum, ar iš meilės teku? Taip, žinoma, ar ne? Neturi universiteto diplomo, bet gi mes sakydavome, kad diplomas dar neduoda žmogui inteligencijos.

O kalbant apie meilę — pirmiausia pamilau jo vaikus. Penki maži vaikai

be motinos.Vyriausias dvylikos, o jaunausia dviejų metų. Kartą klasėje paklausiau: kas ko norėtų, jei viskas būtų dalinama nemokamai. Visiems vaikams klasėje daug ko reikėjo, tik ne jam. Tik Vytukas buvo tylus ir nieko nesakė, nekėlė rankos su troškimais. Aš vistiek paklausiau, ir kaip nustebau išgirdusi: "Man nieko nereikia, ačiū, mes viską turim". Supratau, kad jis šiuo metu nieko nevertina, jo skausmas, netekus motinos, toks didelis, kad viskas jam vieni niekai. Ir tada jis tapo mano sūnumi, taip tą minutę. Pajutau meilę jam, tam mažam berniukui. Nutariau pamažu jį laimėti sau. Pirmiausia prašiau pagelbėti man su knygomis, vėliau, daug vėliau, susipažinau su kitais jo briolukais bei sesutėmis. Pagaliau su pačiu tėvu, prie progos. Jis, matydamas vaikų meilę ir priežiūrą, man pasipiršo, o gavęs teigiamą atsakymą, kiekvieno vaiko atskirai paklausė ar jie norėtų tokios mamos, kaip aš. Ach, kokie jie mieli, o atrodė tartum ledo gabaliukai, kai mačiau juos motinos laidotuvėse. Jie neverkė. O bobutės kugždėjosi: "Tik pamanykit, tikri vaikai neverkia, čia svetimiems ašaros pačios rieda". Juk aš ir aš neverkiau savo tėvų. Negalėjau parodyti svetimiems savo ašarų.

Pradėdama rašyti šį laišką, kelias dienas galvojau ir rodėsi niekad negalėsiu Tau rašyti, bet, kaip matai, baigiu. Kaip gaila, kad mudu niekad daugiau negalėsime, kaip seniau, po kiek laiko paskaityti mano laiško. Juk mes ir gautus laiškus po kiek laiko skaitydavome kartu. Bet deja...

Visada Tavo Katytė

P.S.

Kaip gaila, likimas buvo žiaurus mums. Jo Valia ir Galia sutvarkė taip, kad Tu pirmas nuėjai ten, kur, atrodė, man buvo skirta. Atsimeni, kai po operacijos aš vos nemiriau, ir Tu stovėjai prie lovos ligoninėje ir verkei. Aš prie Tavo lovos irgi verkiau. Tik, kaip kad ir mano būsimo vyro vaikų ašarų, taip ir manųjų niekas nematė... Būdama, kaip žinai, našlaitė pasiekiau mokslą ir sutikau Tave, o Tu pažadinai manyje meilę ir norą kurti. Jei gyvenime ką nors sukursiu, būsiu amžinai Tau dėkinga. Taip, dabar auginsiu šeimą ir kursiu. Stengsiuosi būti gera motina, kokios Tu norėjai savo vaikams. Mirtis iš vaikų atėmė jų motiną, o iš manęs Tave. Vėžys nutraukė gyvenimo siūlą. Abu buvot tokie jauni, žinoma ir esat, aš netikiu, kad žmonės miršta, nes mes juos jaučiam. Žmonės gimsta kitam švariam Kūrėjo rankų laikomam pasaulyje. Gal todėl ir aš jaučiu Tave.

Negaliu sakyti sudiev, nes mes visuomet esam kartu. Taip, aš jaučiu Tavo ranką and savo pečių. Kai aš nusiminus būdavau, Tu visada uždėdavai man ranką ant peties ir sakydavai prieš išvykdamas: "Neliūdėk, juk aš visuomet su tavimi".

Dar kartą ir visada Tavo

Katytė

* * *

MANO DIENA PAS ANGLIJOS KARALIENĘ

Viena žymi Škotijos radio komentatorė škotų žurnale aprašė savo įspūdžius iš apsilankymo pas Anglijos karalienę. Ji rašo, kad neseniai grįžusi iš Buckingamo rūmų, kur mačiusi Anglijos karalienę, bet nuostabiausia tai, kad karalienė vilkėjo lygiai tos pačios spalvos ir to paties sukirpimo kaip ir jos išeigine suknele. Aišku, karalienė buvusi pagrįstai nustebinta taip, kaip ir kiekviena jautri moteris pamačiusi, bet kuria proga, kitą apsirengus panašiai į jos aprangą.

Toliau minėtoji komentatorė paaiškina kaip tas viskas įvyko. Visa tai prasidėjo, rašo ji, kai gavau pakvietimą karalienės gimtadienio proga atvykti į Buckingamo rūmus būti atžymėtai Britų Imperijos garbės medaliu už mano darbą, kaipo vaikų valandėlės radio pranešėja. Pirmutinis mano rūpestis, kaip moters, buvo: kaip aš apsirengsiu: midi, maxi ar mini? Paltas, kostiumėlis ar suknelė? Galiausiai apsisprendžiau: rausva midi šilkinė suknelė, paltukas ir juoda skrybėlaitė. Savo palydovu pasirinkau brolėna, elegantišką jauną Londono architektą.

Atvykusi į Londoną apsistojau aukštesnės rūšies viešbuty, iš kur paskirtu laiku su savo brolėnu vykome į rūmus. Žmonių minios sveikino visus, kurie važiavo pro rūmų vartus. Man visad rūpėdavo, kaip ten atrodo anoje vartų pusėje. Dabar mudu važiavome pro išsirikiavusią garbės sargybą mums išreiškiančią pagarbą. Netrukus atsiradome prie įėjimo, ištiesto raudonu kilimu. Laiptais lipant, iš šalių stovėjo garbės sargyba, kurie atrodė lyg suakmenėjusios statulos. Įžengus į prieškambarį aš buvau nuo savo palydovo atskirta ir nuvesta į kambarį, kuriame buvo daugiau svečių, laukiančių priėmimo tvarkos nurodymų. Netrukus atėjo, kardu ir pentinais žvangindamas, labai augštas uniformuotas kariškis ir palydėjo iki audiencijos salės durų, kur laukė ceremonijų maršalas. Jis paaiškino, kad kiekvienas išgirdęs šaukiant savo vardą, turi paeiti keturis žingsnius pirmyn, pasisukti veidu link Jos Didenybės, padaryti "reveransą", reiškia, priklaupti ir eiti arčiau, tada ji prisegs medalį, paduos ranką. Po to ir vėl keturis žingsnius atgal, vėl priklaupimas, atsisukant išėjimui.

Prieš patenkant į audiencijos salę, laukiamajame moterys ir vyrai buvo atskirti į priešingas puses. Tuo metu moterys turėjo progos susitvarkyti savo papuošalus, viena kitos klausdamos: ar mano perlai ne kreivai uždėti, ar suknelė tvarkoje ir t.t. Pasigirdo net balsas, kas bus, jei mano reumatiniai skausmai pasikartos . . . Svečiai atrodė susirūpinę. Mėginau raminti, kad mes čia juk ne egzekucijos laukiame, o pagerbimo.

Prieš patenkant į priėmimo salę, mes buvome vedamos pro didingas sales, kur ant sienų kabojo didžiuliai įvairių karalių, karalienės Viktorijos, princų ir princesių portretai. Išgirdome švelnius muzikos garsus ir pro atviras duris nukreipėmė savo žvilgsnius į Jos Didenybę. Pagal nustatytą tvarką, aš atsiradau priešais ceremonijų maršalą, kuriam ištarus mano vardą, padariau kaip buvo pasakyta — keturis žingsnius pirmyn, priklaupk

ir eik artyn. Tuo metu, mano baisiam nustebimui, aš pamačiau karalienę dėvinčią tokia pat suknele kaip ir mano. Aišku, jinai tai irgi pastebėjo: lengvas virpesys perbėgo jos veidu. Ar tai buvo neapykantos ar nustebimo ar tik netikėtumo ženklas? Bet staiga ji susivaldė, sugrįždama į savo majestotiškai didingą išvaizdą. Šiek tiek ji palinko priekin, prisegė medalį ir kai ką sužnibždėjo man į ausį. Po to, pasakė keletą žodžių, paspaudė ranką. Būdama labai arti, aš įsižiūrėjau, kad ji labai graži savo puikiomis akimis, švelnia veido oda ir malonia šypsena. Tuo metu prisiminiau nurodytą tvarką: pasitraukti, priklaupti ir paeiti. Netrukus viskas baigėsi orkestrui grojant "Dieve, saugok Karalienę". Ji šypsodamosi į mus pasilenkė ir su savo palydovų svita išėjo iš salės.

Sugrįžus į laukiamąjį, kiekvienas stengėsi sužinoti, ką man karalienė pašnibždėjo į ausį, ir buvo labai nepatenkinti, kai aš atsisakiau tą paslaptį išduoti, nes tai laikau savo asmenine paslaptimi.

Pašnekesiai nutrūko, kai svečiai pasipylė prie išėjimo, rodydami vienas kitam savo medalius.

O kai lipome raudonu kilimu išklotais laiptais pro garbės sargybą žemyn, atrodė, lyg tai buvo viskas sapne, bet tikrovės įrodymas, garbės medalis, buvo mano rankose.

Sulietuvino K. Čampienė

NUŽUDYTO PREZIDENTO MOTINA

ROSE KENNEDY

Š. m. birželio mėn. Vogue žurnale yra išspausdinti įvairių žurnalistų pasikalbėjimai su kaikuriomis Amerikos moterimis. Ypač įdomus pasikalbėjimas žurnal. Allene Tamley su nužudyto Amerikos prezidento J. F. Kennedy motina — Roze Kennedy, kuriai liepos mėn. sueis 81 metai, bet ji yra gana stipri, pilna energijos ir pasiryžimo. Ji buvo duktė, sesuo, žmona, marti, motina, anyta, o dabar jau močiutė, turinti net 28 anūkus.

Pasikalbėjimas įvyko Palm Beach (Floridoje). Kennedžių vasaros rezidencijoje. Jų tėvas tuos namus nupirko 1934 m. Namai puikiai išpuošti, kaip pridera Amerikos milijonieriams. Daug meno rinkinių, portretų, nuotraukų jos, vyro ir vaikų. Taip pat didelis paveikslas jos ir vyro, kai jis buvo Amerikos ambasadorius Anglijoje, su karaliene Elzbieta ir karaliumi Jurgiu VI-ju 1939 m. Ji nevartoja daug dažų ant veido ir apie akis. Ji šiek tiek pudruojasi ir labai šviesia spalva padažo lūpas.

R. Kennedy buvo daug artimesnė jaunystėje savo tėvui, negu motinai. Ji buvo vyriausia duktė Fitzgerald šeimoje. Jos tėvas buvo žymus anų laikų politikas. Tris kartus buvo išrinktas į Kongresą iš N. England valstybės. Reikia pažymėti, kad jis buvo vienintelis katalikas pačiame Kongrese.

Kai tėvas buvo išrinktas Bostono burmistru, jie gyveno Dorchesteryje. Ji gavo iš savo namų labai gerą išauklėjimą ir išmokslinimą. Tėvai ją pasiuntė į Sacred Heart Convent Bostone, kai ji buvo 16 metų. Vėliau ji buvo išsiųsta į Vokietiją mokytis. Kai baigė Manhattanville College New Yorke, studijavo Bostono konservatorijoje muziką. Ji su malonumu prisimena, kad namuose būdavo daug džiaugsmo, kai ji skambindavo kokią nos dainą, o jos tėvas, motina, 2 seserys ir 3 broliai dainuodavo ir net šokdavo. Tėvas ją vežėsi drauge į Europą ir net į Pietų Ameriką.

Jos motina yra buvusi gana graži, labai mandagaus būdo, giliai religinga, praktiška ir atsakinga už viską moteris. Visai nesidomėjo politika. Iš savo motinos, R. Kennedy prisipažįsta, išmoko niekad nesiskųsti.

Apie savo mirusį vyrą J. Kennedy ji labai gražiai ir nuoširdžiai pasakoja savo prisiminimus. Jis buvo baigęs Harvardo universitetą. Juodu susituokė 1914 m. Abu domėjosi politika, muzika, sportu ir t. t. Kartais juodu imdavo atostogas atskirai, o po atostogų vėl sugrįždavo namo pailsėję ir atsigaivinę. Jos vyras nemėgdavo keliauti, o ji pati labai mėgo. Kai jų vaikai gimė, jis niekad nebūdavo namie. Tik jau vėliau pasidžiaugdavo naujagimiu ir kad ji esanti "wonderful wife" ir duodavo jai dovaną.

Savo gyvenime ji turėjo daug progų susitikti įvairių žmonių, tokiu būdu ji jau nuo pat jaunystės buvo labai sociali.

Gana artimai sugyveno su visais savo vyro giminėmis. Mažus savo vaikus ji dažnai veždavosi sekmadieniais pas vyro gimines į svečius. Ji sako, kad visi tėvai turėtų vaikams įdiegti giminystės jausmą, kad vaikai suprastų, kaip vieniši seni žmonės gali būti gyvenime.

Ir dabar visa Kennedy giminė yra labai artimi vieni kitiems. Jie dažnai visi suvažiuoja atostogų. Dažnai skambina telefonu vieni kitiems. Nors sūnūs jau buvo vedę, o dukterys ištekėjusios, bet visi artimai palaiko giminystės ryšius.

Dabar jos didžiausias džiaugsmas ir laimė — tai likę gyvi jos vaikai ir anūkai. Ji papasakojo, kad jos nužudyto sūnaus (senatoriaus) vyresnioji duktė Kathllen Kennedy dirbo vasaros metu su eskimais Alaskoje ir su indėnais Vakaruose. Ir dabar jie visi dažnai prie bendro pietų stalo svarsto apie problemas tų vaikų, kurie yra reikalingi pagalbos.

R. Kennedy skundžiasi, kad žmonės kartais jos gailisi. Tačiau ji sako, kad Dievas jai davęs daug skausmo, bet ir daug džiaugsmo. Daug žmonių gyvena praeitimi, bet reikia džiaugtis dabartimi. Jos visi vaikai žino, kad kuriam daugiau yra duota, daugiau ir laukiama iš to.

R. Kennedy šeima yra labai turtinga (apie 400 milijonų). Jie išaugino 9 vaikus, iš kurių viena duktė mirė automobilio nelaimėje, vyriausias sūnus žuvo II Pasaulinio karo metu lėktuvo avarijoje, sūnus prezidentas nužudytas Dallas ir sūnus senatorius Los Angeles. Be šių mirusių vaikų, senutė R. Kennedy turi dar vieną dukrą, kuri nėra pilnai išsivysčiusi protiniai. Jie ją gydė ir augino pirma namie, bet vėliau turėjo perkelti į ligoninę. Rūpindamiesi šia savo dukterimi, jie įkūrė protiniai atsilikusių Amerikoje fondą, kuriam jie patys daug aukoja, o taip pat telkia aukas ir iš kitų. Visa R. Kennedy šeima yra giliai religingi katalikai. Tad ir kyla klausimas, ar tik ne tas gilus tikėjimas padeda jai išgyventi tas baisias tragedijas, tuos širdies skausmus ir nusivylimus; ar tik ne tas gilus tikėjimas jai teikia daug jėgos, kad ji nepalūžo savo nelaimėse ir pasiliko tokia stipri visą gyvenimą.

S. V.

* * *

WASHINGTONO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBO VEIKLA

Washingtono Lietuvių Moterų Klubas surengė kultūrinį parengimą Marylando universiteto koncertų salėje, kurią parūpino to universiteto profesorius dr. Juozas Genys. Programa buvo dviguba. Ją atliko viešnios iš Clevelando: profesorė Aldona Augustinavičienė skaitė paskaitą, "Lietuvės išeivės problemos moderniame gyvenime", o po to sekė solistės Juzės Kriščiūnaitytės-Daugėlienės koncertas. Solistei akompanavo washingtoniškė Diana Čampienė. Klubo pirmininkė Aldona Bačkaitienė pristatė publikai paskaitininkę ir solistę.

Savo paskaitoje, ponia Augustinavičienė aptarė tradicinę moters rolę, jos

PROF. A. AUGUSTINAVIČIENĖ

įnašą kultūros ir dvasinių vertybių išlaikyme, jos reikšmę pasaulinėje literatūroje. Vėliau ji kalbėjo apie lietuvės moters dabartinį gyvenimą šiame krašte. Prelegentė siūlė lietuvėm moterims įsijungti į Amerikos gyvenimą ir pasireikšti savo profesijose, bet drauge atlikti savo uždavinius šeimoje, savo, kaip žmonos ir motinos, rolėje. Paskaitininkė apžvelgė šiais laikais dažnai minimą moterų išlaisvinimo judėjimą ir drauge patiekė jo kritiką. Moteris yra lygi vyrui, bet ji yra skirtinga, tad ji neturėtų atsisakyti savo moteriškumo. Iš tikrųjų moters vaidmuo yra svarbesnis už vyro, nes ji perduoda gyvybę ir augina naująją kartą. Lietuvės neturėtų vaikytis kraštutinumų, bet laikytis tradicinių, krikščionybe pagrįstų, vertybių ir rasti laimę šeimoje. Ypatingai prelegentė pabrėžė, kad šių laikų jauna lietuvė motina, net jei būtų mišrią šeimą sukūrusi, turi jausti pareigą savo vaikams perduoti lietuviškumą, lietuviškas tradicijas ir siekimą Lietuvai laisvės.

Būdama puiki kalbėtoja, p. Augustinavičienė savo akademiško lygio paskaitą pateikė labai įdomia, pagaunančia forma, tad susirinkusieji buvo sužavėti tiek jos paskaitos turiniu, tiek pačiu jos kalbėjimo menu.

Savo koncertui solistė Juzė Krištolaitytė-Daugėlienė pasirinko dainas ir arijas, atitinkančias jos gražaus tembro lyriniam koloratūriniam balsui.

Pirmoje grupėje dainininkė atliko italų kompozitorių ir Mozarto kūrinius bel canto stiliumi ir gražiu frazavimu. Jautriu įsigilinimu solistė sudainavo lietuvių kompozitorių kūrinius— ypatingai gražiai skambėjo Indros "Treji gaideliai negiedojo" ir arija iš Banaičio operos "Jūratė ir Kastytis": "Neplauk, Kastyti, į mares".

Baigdama programą, solistė sudainavo dvi arijas — "O mio babbino caro" iš Puccini operos "Gianni Schicci", ir "O luce di quest'anima" iš Donizetti operos "Linda di Chamounix". Solistė atskleidė puikią savo balso techniką, atlikdama pirmąją ariją gražiu lyriniu stiliumi, o antroje skambėjo švari ir skaidri koloratūra. Solistė gražiai atrodė scenoje ir sudarė rimtos, prityrusios menininkės vaizdą.

Akompaniatorė Diana Čampienė atydžiai sekė solistę, suteikdama jai stiprios paramos.

Publika solistę priėmė labai šiltai ir gausiais plojimais pakartotinai ją iškvietė scenon bisui.

Parengimas užbaigtas kava ir užkandžiais ten pat universiteto patalpose. Per vaišes Klubo narės ir jų svečiai turėjo progos pasidalinti taip maloniai prabėgusio vakaro įspūdžiais.

Balzeko muzėjuje, Čikagoje, įvyko gerb. konsulės **J. J. Daužvardienės** pagerbimas: iš k. D. MacMaster, Čikagos mokslo muzėjaus prezidentas, kons. J. J. Daužvardienė, S. Balzekas, I. Balzekienė, dr. V. Tumasonienė. Pagerbime taip pat dolyvavo Illinois valst. ltn. gubern. N. Harting ir Čikagos meras R. J. Daley.

Washingtono L. M. Klubo koncerto dalyvės; (kairėje) prof. A. Augustinavičienė skaito paskaitą; sol. J. Krištolaitytė-Daugėlienė ir akomp. D. Čampienė (dešinėje); iš k.: A. Augustinavičienė, S. Krištolaitytė, D. Čampienė, G. Genienė, R. Liogerienė, G. Krivickienė, L. Platerienė, B. Tautvilienė, A. Bačkaitienė, L. Eurkienė.

LATVIŲ RAŠYTOJA ZENTA MAURINA

ZENTA MAURINA

Žymioji latvių rašytoja dr. Zenta Maurina gyvenanti Vokietijoje, 1972-siais metais atšventė savo 75-kerių metų jubilėjų.

Filosofijos dr. Maurina gimė Letvijoje, Lejasciems, 1897 m. gruodžio 15 d. Jos tėvas buvo latvis daktaras, o motina vokietė pianistė. Būdama penkerių metų jinai sunkiai susirgo polio, bet nežiūrint to studijavo Rygos universitete ir buvo pirmoji studentė baigdama Rygoje filosofijos daktaro laipsniu. Vėliau dar studijavo Vokietijoje.

Antrojo pasaulinio karo metu Maurina apleido Latviją ir gyveno Vokietijoje, paskui Švedijoje. Ten jinai ištekėjo, o Uppsalos universitete buvo rusų literatūros docente (1949–1963).

Jos pirmoji knyga pasirodė 1928 tais metais: "Keli pagrindiniai motyvai Rainio kūryboje." Dr. Maurina rašo ne tik latviškai, bet ir vokiškai, ir jos knygos yra išverstos į daugelį kalbų: švedų, suomių, danų, nederlandų, rusų ir anglų. Ji pati yra išvertusi savo dvidešimt aštuonis veikalus. Iš viso jos knygų yra išleista: trisdešimt keturios latviškai ir dvidešimt šešios parašytos vokiečių kalba.

Be to jinai verčia prancūzų, anglų, rusų ir norvegų poeziją į latvių kalbą, o latvių rašytojų kūrinius — į vokiečių kalbą.

Dr. Maurina už savo nuveiktus darbus yra gavusi: 1960-tais metais Švedijos karaliaus Gustavo VI kultūrinę premiją 1966 metais — Elzaso Akademijos premiją, Bundes respublikos premiją už nuopelnus — I klasės kryžių 1968-tais metais, Latvių tautos tremtyje dovaną 1969-tais metais ir Dr. Adenauer premiją 1971 m.

Be mokslišku veikalų Zenta Maurina rašo noveles, romanus ir straipsnius. Jos svarbieji veikalai yra "Dzives apliecinataja", "Dzives vilciena", "Neaizsūtita vestule", "Berza tass".

Dr. Maurina yra buvusi Lietuvoje ir savo knygoje "Denn das Wagnis ist schoen" vieną straipsnį yra paskyrusi žymiajam lietuvių komponistui ir menininkui Čiurlioniui.

Be viso to jubiliatė įvairiuose Europos kraštuose yra skaičiusi daugiau penkis šimtus paskaitų. Linkime mielai rašytojai dar daug našių kūrybos metų.

Zenta Tenisonaitė

(Latvių rašytoja dr. Maurina atsiuntė savo fotografiją ir sveikina "Moters" redakciją ir skaitytojas.)

Ramūnė Sakalaitė, šį pavasarį baigusi Toronto universitetą garbės bakalauro laipsniu (honour B. A.). Jos specialybė — prancūzų ir ispanų kalbas (double major). Ramunė yra gimusi Toronte 1952 m. Ji aktyviai dalyvauja jaunimo veikloje, ypač ateitininkų. Kirį laiką ji redagavo neperiodinį ateitininkų laikraštėlį "Pirmyn Jaunime". Pastaruosius dvejus metus ji sėkmingai redagavo ir teberedaguoja jaunimo puslapį "Tėviškės Žiburiuose". Po atostogų planuoja gilinti studijas Prancūzijoje.

Rasa Rastenytė - Lapinskienė su vyru muz. D. Lapinsku vadovauja lėlių teatrui. Premjera, kuri įvyko Detroite, turėjo didelį pasisekimą. Buvo vaidinama pasaka "Dailidė, perkūnas ir velnias".

Sol. Audronė Simonaitytė dalyvavo meninėje programoje Detroito Lietuvių Namuose. Solistei akomponavo **Z. Modestienė** Buvo išpildyti lietuvių kompozitorių kūriniai.

K. Mot. D-jos, Prisikėlimo par. skyr. vadovaujamas **L. Murauskienės** šį rudenį numato surengti tradicinį prieškalėdinį bazarą ir taikomosios dailės parodą.

EUROPOS KATALIKIŲ MOTERŲ SUVAŽIAVIMAS

Heeze (Olandijoje) 1972 m. lapkričio mėn. 1-3 d. d. įvyko Europos katalikių moterų suvažiavimas, kurį suorganizavo Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos (WUCWO) Regionalinis Europos Komitetas.

Suvažiavime dalyvavo 15-kos Europos kraštų katalikių moterų or-jų atstovės, daugumoje vadovės. Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungą atstovavo **B. Venskuvienė** (iš Paryžiaus) — PLKOS įgaliotinė tarptautiniams ryšiams. Kuri padarė pranešimą apie Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungos veiklą.

A. A. ANTANINA

VAINIŪNAITĖ-KUBERTAVIČIENĖ

Pirmojo spektaklio Kauno Teatre dalyvė (dešinėje); "Tuščios pastangos" — Birutė.

Antanina Vainiūnaitė - Kubertavičienė, Lietuvos dramos aktorė-veteranė, mirė š. m. kovo mėn. 3 d. Kaune. Savo gyvenimą pašventusi teatrui, virš pusę šimtmečio praleido scenos darbe, kur sukūrė tris šimtus vaidmenų. Pasižymėjo dideliu talentu, ar tai būtų Šekspyro tragedija, ar Vaičiūno drama, ar Gogolio komedija. Ji gimė 1896 m. Odesoje, Rusijoje. Besimokydama gimnazijoje jau nuo 1912 m. pradėjo dalyvauti vietinių lietuvių "Rūtos" draugijos rengiamuose spektakliuose. Lankė Močialovo ir Vaitkaus teatro mokyklas. 1920 m. gruodžio mėn. 18 d., nuo pirmojo spektaklio, pradėjo dirbti Kauno Valstybiniame Dramos Teatre, kuriame dirbo iki gyvenimo paskutinių dienų. 1971 m. Kauno Dramos Teatre iškilmingai buvo paminėta jubiliatės 75 metų amžiaus ir 55 metų sceninė sukaktis. Su autorės mirtimi nusileido dar viena teatro scenos uždanga, kuri niekados nebepakils.

AMERIKOS LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ DRAUGIJOS PREMIJA UŽ VERTIMUS

Lietuvių rašytojų kūriniams plačiau pasaulyje paskleisti Lietuvių Rašytojų Draugija skelbia **Petro Varkalos** vardo literatūrinę premiją.

Premijos nuostatai

1. Premija skiriama už lietuvio rašytojo-jos prozos kūrinį — romaną, novelių rinkinį, dramą, arba jo suredaguotą ar išverstą lietuvių prozos antologiją, pasirodžiusius 1974—1976 metais anglų kalba.

2. Premijos dydis — 1000 anglų svarų (apie 2500 dol.). Jos iniciatorius ir mecenatas **Petras B. Varkala,** Purley (Surrey), Anglija.

3. Komisiją premijuotam veikalui atrinkti skiria Lietuvių Rašytojų Draugija. Be trijų LRD narių, išsamiai pažįstančių literatūrą anglų kalba, komisijoje dalyvaus bent vienas nelietuvis tos srities specialistas ir premijos mecenatas.

4. Premijuotas verstinis veikalas turi atitikti šiuos reikalavimus:

a) Jis turi būti literatūriškai vertingas.

b) Jo autorius gyvenąs laisvajame pasaulyje.

c) Jo leidykla pakankamai žinoma, kad būtų garantuota veikalui žymiosios spaudos recenzijos ir bent vidutinis tiražas.

5. Neradus premijuotino veikalo, komisija gali minėtąja premija paremti jau išversto literatūriniu atžvilgiu vertingo rankraščio išleidimą žinomoje leidykloje, jei tokios paramos leidykla reikalautų.

6. Nei premijuotino, nei remtino veikalo neradus, premija atidedama 1977—1979 metams.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSAS

"Laiškai Lietuviams" skelbia konkursą, tema **"Kas padeda ir kas kenkia išlikti lietuviškajai išeivijai".** Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus autoriaus tikrąją pavardę, adresą bei telefoną atskirame vokelyje, atsiųstas redakcijai iki šių metų gruodžio mėn. 15 dienos šiuo adresu: Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Konkursui atsiųsti straipsniai tampa redakcijos nuosavybe ir gali būti spausdinami "Laiškuose Lietuviams".

Už geriausius straipsnius skiriamos penkios premijos: I — 150 dol., II — 100 dol., III — 75 dol., IV — 50 lol. ir V — 25 dol. Premijų mecenatai: dr. Leonas Kriaučeliūnas — 200 dol., Ona ir Vincas Kuliešiai — 100 dol., Stefanija Rudokienė — 50 dol. ir dr. Ferdinandas Kaunas — 50 dol.

Laimėtojams premijos bus įteiktos "Laiškų Lietuviams" koncerte 1974 m. vasario mėn. 2 d., šeštadienį, Jaunimo Centre. Programą atliks Gina Čapkauskienė ir Nerija Linkevičiūtė, akompanuojant Alvydui Vasaičiui.

"Caravan", tai yra įvairių tautybių pasirodymai — parodos, kurios su dideliu pasisekimu įvyksta Toronte trečią kartą. Kiekviena tautybė įrengia savo paviljonus, (virš 50), juos aplanko apie milijonas lankytojų ir turistų. Lietuviai turėjo įsirengę savo paviljoną "Vilnius" Lietuvių Namuose, už kurį gavo vieną iš pirmųjų premijų. Gražiose patalpose puikiai buvo išdėstyti meno, tautodailės, gintaro ir medžio išdirbiniai. Jaunimo ansambliai atliko programą. Lietuvių Namų moterų būrelis, Prisikėlimo, Šv. Jono ir Evangelikų parapijų moterys paruošė pyragus, maistą ir priiminėjo gausius lankytojus.

AR TIKRAI ANGLOSAKSAI NEMYLI MOTERŲ?

PRANYS ALŠĖNAS

Filosofuojantis ilgametis laikraštininkas ir rašytojas (plunksna besidarbuojąs daugiau 40 metų), dabartinis "The Globe and Mail" skiltininkas, Richard J. Needham, "Homemaker's Digest" žurnale, ilgame straipsnyje "Why Men Dislike Women", sako, kad vyrai, ypač anglosaksai vyrai, nemyli moterų ir tai daryti jie turi racijos.

Anot čia minimo rašytojo, per daugelį metų jo buvota D. Britanijoje, Kanadoje ir Amerikoje ir prieita išvados, jog dauguma anglosaksų vyrų nemėgsta moterų. Jie, esą, besijaučia "kaip namie" tik vyrai tarp vyrų, jie, sako jis, bevelytų būti vieni, nors ir vienišumo kamuojami, bet tik ne moterų kompanijoje.

"Moterys be vyrų kompanijos — vienišos pušys galulaukėj, gi vyrai be moterų kompanijos — kvailiojantys sutvėrimai" — šitaip teigė garsus rusų dramaturgas Anton Čekov. Raidiškai imant, gal, esą, tai ir tiesa, bet ne praktiškai, gyvenimiškai. Visoj Kanadoj jis matęs daugybę moterų "pušimis svyruojančių", tiesiog mirštančių, bepranykstančių iš viešumos, vien todėl, kad vyrai jų vengia, taip pat matęs daug vyrų, anot Čekovo, bepradedančių sukvailioti, darančių ir kalbančių įvairius kvailus dalykus tik todėl, kad nėra moters jų gyvenime. Jie turį moterų savo virtuvėse, kaip šeimininkių, raštinėse, kaip sekretorių, tačiau, deja, neturį jų savam gyvenime, savose širdyse. Jie skundžiasi neturį tokių moterų, kurios tvirtai stovėtų šalia jų kaip draugės, kaip tikros gyvenimo partnerės, kurios jaustųsi tikrai lygiomis, kurios dalintųsi su vyrais turimu turtu ir nepritekliais, jų nepasisekimais ir pasisekimais, deja, tokių moterų labai mažai, arba jų visai nesą . . .

Vyrai, sako jis, dažiausia pasirenka dalintis savo gyvenimu — vargais ir pasisekimais — su draugais, su kitais vyrais, bet ne su moterimis. Šitokio teigimo įrodymui, esą, užtektų aplankyti Kanados miestuose keletą ar keliolika restoranų, ten rastume grupes besėdinčių, beužkandžiaujančių ir smagiai besišnekučiuojančių tik vyrų su vyrais. Kur jie sėdi su moterimis, ten daugiau tylos, daugiau tarpusavio varžymosi ir aiškiai juntamo nenuoširdumo. Ypač, jei tarp sėdinčio valgykloj vyro ir moters dažna tyla, žinok, jog tai vyras ir žmona . . .

— Ir kodėl vyrai nemėgsta moterų? — statomas klausimas. Tai, sako jis, daugumos vyrų pažiūra, neišskiriant nė tą straipsnį parašiusiojo Richard J. Needham. Jos visos arba didžioji jų dauguma — daro tas pačias klaidas, gadinančias vyrų gerą nuotaiką ir vedančias juos visiškai iš kantrybės. Jos, esą, nesiliaujančios kalbėtojos ir, dažniausia, skardžiu, ausis kurtinančiu, balsu. Jos — nuolatinės telefonu kalbėtojos, prakalbančios su draugėmis, motinomis ir kitomis moterimis vaiandų vakandas.

Parduotuvėse, ypač departmentinėse krautuvėse, jos pykdo ir veda iš kantrybės krautuvių raštininkus, pardavėjus, užgauna kitus pirkėjus ir t.t.

Bankuose, autobusų laukiamuosiuose, pašto įstaigose ir kitur, ypač tos — vidurinio amžiaus ir senstelėjusios moterys, stovinčios priešais tave, visuomet užims 10-15 minučių, kur iš tikrųjų užtektų keleto sekundžių.

Esą, jeigu vyriškiui, kaip ir jam pačiam, tenka kur nors būti pakviestam ir kalbėti į moteris, tai beveik visuomet tenka sulaukti asmeniškus reikalus liečiančių klausimų, ir tai prieš pilną auditoriją, statant, kad ir šitokius klausimus: "Are you happily married?" ir t.t.

Kartą autorius, geležinkelio stotyje, pastebėjęs menką moteriškėlę paskutinėmis jėgomis betempiančią į vagoną didelį lagaminą, pasisiūlęs į pagalbą. Moteriškė labai įsižeidusi ir atšovusi: "Tu galvoji, kad aš tokia silpna?" . . . Arba autobusuose jis praktikavęs užleisti vietą moterims. Taip buvę kartą tarp Bellevillės ir Toronto, kai jam tekę stačiam pravažiuoti apie 100 mylių, apie 90% moterų nepasakiusios nė ačiū. Mat, jos galvoja, kad vyrai — "privalo tai daryti, nes tai jų pareiga". Gi šiaip — jos siekiančios lygybės su vyrais . . .

Rašinio autorius mėgstąs moterims nupirkti gėlių. Ir jis sako nesąs perdaug nustebintas, kai išgirstąs šitokias reakcijas: "You didn't have to do that" arba "What's this all about?" arba ir dar "geriau": "Shall I wear one between my teeth?". . .

Dar toliau. Jeigu kurią moterį pagiri dėl jos elgsenos ar geros nuotaikos, nenustebk, girdi, užklaustas: "Ar jūs tikrai galvojate tai, ką sakote?" arba: "Aš esu tikra, jūs tą patį sakote visoms moterims".

Kai viename moterų klube jis, kaip spaudos atstovas, turėjo dalyvauti ir ten nuvyko su savo sekretore, ją pristatė klubo pirmininkei: "Čia yra mano sekretorė, kuri su manim vyksta į daugelį paskyrimo vietų". Pirmininkė gi klausiamai atsakiusi:

— Business or pleasure? . . .

Moterys esančios lengvapėdiškos. Kai jų drabužių spintos jau tiek pilnos, kad beveik nebegalima uždaryti, jos sakosi neturinčios kuo dėvėti. Kai ant nauiintėlės suknios užkrinta rašalo lašelis toks, kurio neįžiūrėtum nė per mikroskopą, moteris sako, jog jos suknia esanti suteršta ir ji nebegalinti jos dėvėti.

Moterys esančios nepasitikinčios pačios savimi ir tai visokiausiose situacijose: meilėje, vedybose, draugystėje ir t.t. Jos visuomet laukiančios, kad kas nors užtikrintų, jog viskas yra gerai.

Kitas moterų nepasitikėjimo savimi aspektas, tai varginančios jų frazės: "Aš esu tik virtuvės šeimininkė, daugiau niekas". Ką reiškia tas 'tik"? — straipsnio autorius klausia. Mat, toji "tik virtuvės šeimininkė", beauginanti trijų ar net keturių vaikų šeimą, nešančią pasaulėlui, sakykime, palaimą ir garbę. Ji todėl vadintina garbingu vardu — vaikų motina, o ne "tik virtuvės šeimininkė". . .

Tas pats Richard J. Needham savo skiltyje "The Globe and Mail" kartą ironiškai rašė, jog moterys (žinoma, pakol jos tebėra dar merginomis) į įsimylėjusios esančios labai tolerantiškos vyrams. Tačiau, kai jau tampa žmonomis, tolerantiškumą bematant pametančios: duodančios vyrams ultimatumą su 24 valandų terminu pamiršti ir atsisakyti visų turėtų draugių, o 48 valandų terminą — užmiršti ir nutraukti santykius su visais turėtais draugais . . .

Ir, girdi, nežiūrint jų (moterų) kalbų, jų organizuotos veiklos dėl 'lygybės su vyrais", jos ir be to esančios dominuojančioj padėty prieš vyrus jau nuo gana senų laikų. Jos dominuoja ne tik namuose, bet ir už namų sienų, ypač mokyklose.

Čia minimo autoriaus manymu, vedybos nustato daugelį vyrų prieš moteris, neišskiriant nė tos pačios, kurią jis veda. Tos moterys, su kuriomis vyrai susituokia, suriša ir supančioja juos, padaro juos kaliniais tose darbų srityse, kurių jie ligi šiol neapkentė (ypač virtuvės ruošos darbuose, kuriuose dabartinės moterys reikalauja vyrų pagalbos, o kitos net visą virtuvinį darbą bando "pervesti" vyrams) . . .

Pridedant prie šios nuomonės ir išvedžiojimų dar savo žodį-kitą, pasakytina, jog ne visos moterys yra taip "nuodėmingos", kaip čia pasakyta, taip lygiai kaip ir ne visi vyrai yra geri ir turi teisę čia išsakytų "nuodėmių" moteryse jieškoti. Vienoj ir kitoj pusėj yra visokių visokiausių žmonių, reikalai daug priklauso nuo žmonių būdo.

Gi dėl pačių žmonių charakterių, kitas (jau mūsiškis) labai išpruses plunksnos žmogus, Bronys Raila, savo knygoje "Versmės ir verpetai" šitaip rašo:

"Charakteris yra kaikas daugiau negu temperamentas, kuris, kaip žinome, gali būti šaltas, mišrai drungnas ar karštakošis. Tai tik išorinė žmogaus pasireiškimų forma. Patį charakterį sudaro įvairūs kiti elementai, kaip žmogaus principingumas, tvirta valia, stangrumas ir pastovumas, gilus idėjinis ir emocinis tūris, ryžtingumas kietai laikytis savo įsitikinimų ir vidinio balso. Sąvokai "žmogus su charakteriu" ar be jo, man rodos, mes turim vienu atžvilgiu gan tikslų atitikmenį lietuviškai, kai kalbam apie žmogu "su nugarkauliu" ar "be nugarkaulio".

Taigi, nuo charakterio ir nuo to "nugarkauliškumo" priklauso ir vyrų bei moterų elgsena. Kokio charakterio žmogus, taip jis ir elgiasi. Bet ši taisyklė anaiptol negali būti pritaikyta tik vien moterims arba vien tik vyrams.

• Madų ir grožio pasaulis

VEDA I. KAIRIENĖ

INTERNACIONALINĖS GROŽIO PASLAPTYS

(tęsinys iš nr. 2)

Iš Suomijos:

Helsinki arbata nudegusiai išvaizdai. Aš sutikau vieną ponią iš Helsinki Biarico pajūry. "Aš mėgstu atrodyti nudegusi per visą žiemą", ji man prisipažino, "ar jūs norit žinoti kaip aš ta "nudegimą" išlaikau?" Ji labai mielai pasidalino su manim savo grožio paslaptim.

Jei jums tinka rusva nudegusi oda, štai kas reikia kas rytą daryti: užpilkite labai stiprios arbatos ir kol ji dar karšta, pamirkykit joje kempinėlę ir pridėkit ją prie veido ir kaklo. Arbata turi dvi ypatybes — duoda veidui sveiką spalvą ir atstoja "astringent". Jei norit patamsint visą kūną, atsistokite vonioj ir trinkit arbatoje suvilgyta kempine visą kūną. Po to lengvai nuspauskite drėgmę rankšluosčiu. Šiam grožio receptui naudojama tik paprasta juodoji arbata, nei žalioji, nei jazminė ar kita kokia prašmatni arbata netinka.

Iš Amerikos:

Citrininis grožio gėrimas.

Šį apelsinų - citrinų gėrimo receptą man davė viena italė, kuri kasmet praleidžia porą mėnesių Palm Beach, Floridoje. Jos receptas turi dvi ypatybes — palaiko gerą veido spalvą ir kontroliuoja svorį.

Supjaustykite vieną apelsiną ir tris citrinas ir virkite juos pusėj litro vandens 10 minučių. Pridėkite 2 šaukštelius medaus ir dar pavirkite 5 minutes. Perkoškite ir laikykite gėrimą šaldytuve. Gerkite to mišinio 3 stiklines į dieną.

Iš Austrijos:

Nepaprastas šilkinis šampūnas.

Mano vaikystės laikų draugė pasakojo kaip jos vienietė governantė plaudavo jai ir jos sesutėms galvas. Šis receptas skamba labai egzotiškai, bet yra puikus toms, kurios nešioja laisvus, nesuktus plaukus. Kaip Alice in Wonderland, tokie plaukai turi neapsakomai gražų blizgesį ir atrodo žavingai. Šiuo metodu patartina džiovinti vaikų plaukus, nes jie lengvai veliasi, arba ir suaugusių, kurių plaukai labai ploni ir švelnūs.

Išplaukite plaukus geru šampūnu įprasta tvarka ir dalinai išdžiovinkit rankšluosčiu. Tada paimkit gana dideli gabalą tikro šilko. Turi būti grynas šilkas: nei nailonas, nei orlonas, nei kitokia sintetinė medžiaga netinka. Aš patarčiau nusipirkti gabalą nebrangaus kinietiško šilko.

Trinkite pusiau šlapius plaukus šilku, kol jie visai išdžius. Toks džiovinimo būdas ilgokai trunka, bet dėl pasiekiamų puikių rezultatų, jis apsimoka.

Iš Hong Kong'o:

Sausas baltymų šampūnas.

Vienuolė, gailestingoji sesuo iš

Hong Kongo, kurią aš sutikau Salvatori Mundi ligoninėje, Romoje, naudoja šį šampūną ligoniams, kurie dėl pavojaus peršalti negali plaukų plauti vandeniu.

Hong Kong'o seselė suplaka vieną, du, tris ar net keturis kiaušinių baltymus į kietą putą. Vieno kiaušinio pakanka trumpiems vyriškiems plaukams, moteris, kurios turi ilgesnius plaukus, reikia dviejų, trijų ar net keturių kiaušinių. Išplakusi baltymus seselė juos įmasažuoja į galvos odą ir plaukus, ir po to išdžiovina elektriniu džiovintuvu. Kai išdžiūva, gerai iššukuoja šepečiu.

Tuo būdu oda ir plaukai labai gerai išvalomi be pavojaus ligoniams peršalti.

Iš Vokietijos:

Perplovimas remunėlių žiedais.

Amerikiečio pulkininko žmona, kuri gyveno Heidelberge, gavo šitą receptą iš mažos kirpyklos, kur ji šukuodavosi.

Išvirkite ketvirtį svaro ramunėlių žiedų litre vandens. Kai vanduo nuvirs per pusę, perkoškit ir atvėsinkit. Ta arbata perplaukit plaukus po kiekvieno plovimo.

Ramunėlės duoda plaukams gražų auksini blizgesį ir labai švariai juos išplauja ir duoda šviežią, malonų nupjauto šieno kvapą.

Iš Amerikos:

Močiutės šampūnas.

Mano močiutė turėjo receptų viskam. Jei kas turi sausus plaukus, aš patarčiau pasinaudoti jos receptu. Sudėtinės dalys gal kam atrodys keistokos, bet rezultatai yra nepaprastai. Sutrinkit kiaušinio trynį su dviem šaukšteliais ricinos ir šaukšteliu geros romo. Pamirkykit kempinę mišinyje ir juo sušlapinkit galvos odą ir plaukus. Uždenkite galvą rankšluosčiu ir palaikykite dešimtį minučių. Po to išplaukite švelniu muilu ir šiltu vandeniu. Perplaukit lietaus vandeniu (jei jo turite) arba destiliuotu vandeniu su pusės citrinos sunka.

• Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

Šalti užkandžiai

Kumpio ir vaisių "kabobs"

1½ šaukšto kukurūzų krakmolo,
⅓ puoduko cukraus,
⅔ puoduko vaisių sirupo (iš dėžutės),
1 dėž. pjaustytų ananasų.
Virto kumpio ar mėsos (iš dėžutės), marašino vyšnių,
3 šaukštai citrinos sunkos.

Krakmolą, cukrų, sirupą ir citrinos sunką sumaišyti puode ir ant lengvos ugnies pavirti, vis pamaišant. Leisti kad truputį atvėstų. Ant pagaliuku (4 inčų ilgio) sumaustyti gabaliukais pjaustyta kumpi pakaitomis su vaisiais. Sudėti "kabobs" ant vaškinio popierio, aptepti išvirtu sirupu ir atšaldyti.

Kiaušiniai su tuna žuvimi

5 kietai virti kiaušiniai,
1 maža dėžutė tuna žuvies,
kapoto svogūno ir majonezo, saloto lapų, petražolių.

Išvirtus kiaušinius nulupti ir perpjauti pusiau. Atsargiai išimti kiaušinio trynius ir sumaišyti su žuvimi. Dadėti majonezo ir kapotų svogūnų pagal skonį. Mišrainę sudėti atgal į kiaušinių puses. Papuošimui uždėti truputi majonezo ir pjaustytų "olives". Išdėti ant salotais išklotos lėkštės, papuošti petražolėmis.

Kiaušinio - Pamidoro grybai

4-6 kietai virti kiaušiniai,
4-6 nedideli, kieti pamidorai,
druskos ir pipirų pagal skonį.

Nulupti išvirtus kiaušinius ir nupjauti riekutę nuo kiaušinio bukojo galo, kad kiaušinis stovėtų. Pamidorų viršus nupjauti, išimti sėklas, pabarstyti druska bei pipirais ir uždėti ant pastatytų kiaušinių. Pamidoro galvutės didumas turi atitikti kiaušiniui, kad atrodytų grybas. Gražiai atrodo padažo ar majonezo bliūdelis apstatytas tokiais grybais.

Mėsos sviedinukai

1 svaras maltos mėsos, jautienos,
1 uncija sviesto,
3 šaukštai kapotų svogūnų,
4 šaukštai duonos trupinių,
½ puoduko vandens,
2 šaukšteliai druskos,,
¼ šaukštelio pipirų,
1 puodukas grietinėlės, margarino, kepimui.

Inde sumaišyti duonos trupinius, grietinėle ir vandenį. Leisti pastovėti kol trupiniai išbrinks. Kapotus svogūnus pakepinti svieste ir sudėti i trupinius. Sudėta mėsą ir prieskonius, gerai išmaišyti, kad masė būtų lygi. Daryti mažyčius sviedinukus ir kepti margarine, kol bus vienodai apkepę. Geriausia pakratant keptuve, tada apkepa vienodai ir lieka apvalūs.

Atvėsusius mauti ant pagaliuko pakaitomis su daržovėmis, kaip mažais pamidoriukais, konservuotais svogūnėliais, mažais agurkėliais ir kitomis daržovėmis.

Pyragėliai su sūriu

¼ svaro sūrio (Farmer's cheese, Brick cheese ar pan.),
¼ svaro margarino ar sviesto ,
1 kiaušinis,
truputis druskos, cukraus, kmynų, miltų.

Sūrį sutarkuoti, sudėti visus produktus, sumaišyti ir miltų dėti tiek, kiek reikia vidutinio kietumo tešlai. Padaryti pailgas lazdeles, sudėti į vaškiniu popierium išklotą formą, palaikyti šaldytuve, kad atšaltų. Kepti vidutinio karščio krosnyje apie 35 min. Tinka prie alaus ir kokteilių.

Avižinių dribsnių pyragėliai

½ sv. avižinių dribsnių,
½ sv. miltų,
½ sv. margarino ar sviesto,
1 kiaušinis,
3-4 šaukštai grietinės,
⅓ šaukštelio kepimo miltelių.

Miltus persijoti su kepimo milteliais, sudėti visus kitus produktus ir viską gerai išmaišyti. Palaikyti valandą šaldytuve. Į paruoštą kepimo formą dėti mažais kupsteliais. Kepti vidutinėje temperatūroje apie 35 min.

Braškių ir aviečių saldusis

1 didesnė dėžutė šviežių braškių,
1 pakelis šaldytų aviečių,
¼ puoduko cukraus,
konjako.

Braškes nuvalyti, užberti cukrų ir padėti į šaldytuvą. Avietes sumalti "blenderiu". Prieš duodant į stalą, ant braškių užpilti avietes. Paskaninti konjaku. Tinka su vanilės ledais.

Braškės "Chantilly"

1 dėžutė šviežių braškių,
1 puodelis plakamos grietinėlės,
2 šaukštai cukraus pudros,
1 šaukštelis vanilės ekstrakto.

Braškes nuvalyti ir perpjauti pusiau. Grietinėlę išplakti su cukrum ir vanilės ekstraktu, įmaišyti braškes, palaikyti šaldytuve 2 val.

Cordon Bleu — paimti dvigubo storio veršienos steiką, su aštriu peiliu įpjauti į vidų, kad pasidarytų gera įpjova. (Galima imti ir didesnį šmotą veršienos filet ir susipjaustyti tinkamais gabalais). Kiekvienam steikui reikia paimti vieną riekę virto kumpio ir vieną riekę neaštraus sūrio, išpjauti tinkamą formą ir įdėti į išpjovą. Steiką gerai suspausti, pavolioti miltuose, plaktuose kiaušiniuose, kepti keptuvėje ant lengvas ugnies, palaistyti sviestu.

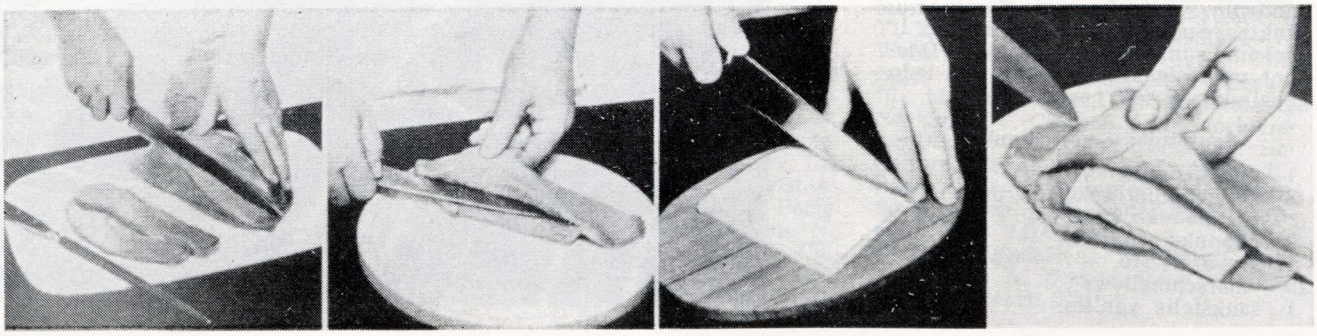

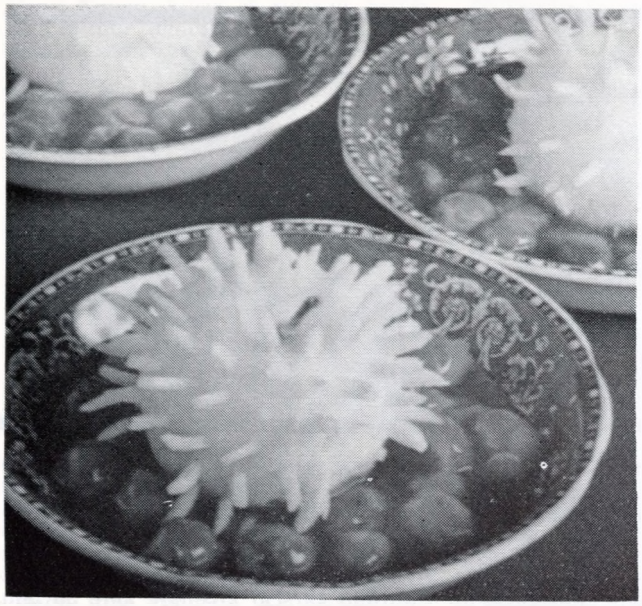

Obuolinis eželis

1 pd. rūgščių vyšnių (dėžutėje),
1 št. krakmolo,
4 obuoliai,
1 maišelis migdolų,
2 citrinos,
1 pd. balto vyno,
2 št. cukraus,
1 l. cinamono, 1 l. vanilės.

Pašildyti vyšnias, sudėti krakmolą, užvirti ir atšaldyti. Obuolius nulupti, išgręžti ir sukaišioti aplink mogdolų šmotukus. Citrinų sunką, vyną, vanilę, cinamoną, cukrų pavirinti 5 min. Sudėti obuolius ir troškinti 15 min. Troškintus obuolius sudėti ant lėkštelių, aplink apdėti vyšniomis.

Braškių punčas

1 40 uncijų dėžutė atšaldytos (Jpine apple) ananasų sunkos,
6 puodukai apelsinų sunkos,
1 16 uncijų pakelis šaldytų braškių, truputį atšilusių,
8 7 uncijų bonkutė "7 up" — (turi būti atšaldyta),
24 gabaliukai ledo.

Sunkas sumaišyti atšaldytam pučo inde ir įmaišyti braškes. Duodant pamažu supilti "7 up" ir ledo gabaliukus (40 porcijų).

Texas Punšas

4 maišiukai arbatos,
4 puodukai verdančio vandens,
¾ puoduko cukraus,
⅓ puoduko citrinos sunkos,
1½ puoduko apelsinų sunkos,
1 kvorta "gingerale",

Arbatos maišelius užpilti verdančiu vandeniu. Palaukus apie 6 min. nusunkti. Sudėjus cukrų, citrinos ir apelsinų sunkas viską atšaldyti. Duodant paruoštą arbatą užpilti ant ledo gabaliukų (8—10 porcijų).

Sausainiai — sviedinukai

1 puodukas pieno,
2 ketvirtainiai šokolado arba ½ puoduko kakavos,
2 puodukai cukraus,
¼ svaro sviesto,
20 "marschmellows",
1 šaukštelis vanilės,
3½ puoduko sausainių trupinių (Graham crackers crumbs),
1 puodukas kapotų riešutų, truputis cukraus pudros,

Sudėjus pieną, šokoladą ar kakavą ir cukrų į indą ir virti nuolat maišant ant lengvos ugnies kol masė pradės formuotis į kamuolį. Dadėti sviestą, "marshmellows" ir maišyti kol išsileis. Sudėti vanilę, trupinius ir riešutus. Išmaišius formuoti sviedinėlius ir pavolioti į cukraus pudrą (du tuzinai).

Mėlynių saldusis

11 sutrintų sausainių (Graham crackers),
1¼ puoduko cukraus,
¼ puoduko ištirpinto sviesto,
1 8 uncijų pakelis grietininio sūrio,
2 išplakti kiaušiniai,
½ šaukštelio vanilės,
1 dėžutė mėlynių (pie filling),

Sausainių trupinius sumaišyti su ¼ puoduko cukraus. Dadėti ištirpintą sviestą. Išmaišius trupinius įspausti į 10 colių dydžio ketvirtainę formą. Išplakti kiaušinius ir sudėti sūrį. Dadėti 1 puoduką cukraus, vanilės ir dar viską plakti kol masė bus lygi. Užpilti masę ant įspaustų sausainių, tada užpilti mėlynes ir kepti prie 350 l. apie 20 minučių. Atšaldžius duoti su ledais arba su plakta grietinėle.

Kmynų gira

2 pd. kmynų,
20 pd. vandens,
½ sv. cukraus,
¼ sv. razinų,
2 uncijos mielių.

Kmynus nuplauti ir virti vandenyje apie 10 min. Mieles iškildyti. Kmynus perkošti, sunką atvėsinti, sudėti cukrų ir mieles. Laikyti inde, kol paviršiuje atsiras putos, tada sudėti razinas. Paruoštą girą galima supilti į butelius, arba į uždarytą didesnį indą, padėti šaltoje vietoje, palaikyti porą dienų.

Spanguolių punšas

1 kvorta spanguolių sunkos,
⅓ p. "lime" sunkos,
2 p. apelsinų sunkos,
2 kvortos "ginger ale" arba gazuoto vandens,
2 riekutėmis pjaustyti apelsinai,
1 riekutėmis pjaustyta citrina.

Sumaišyti sunkas, sudėti apelsinų ir citrinos riekutes, palaikyti 3 val. gerai atšaldyti; prieš duodant užpilti "ginger ale" arba gazuotu vandeniu.

• Atsiųsta paminėti

Lietuvių Dienos, mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas lietuvių ir anglų kalbomis. Redaguoja redakcinė kolegija: D. Mackialienė, Pr. Gasparonis ir V. Prižgintas. Anglų k. red. A. Miliukas. Atsk. nr. kaina 90 ct., metinė prenumerata $9. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, CA 90029.

Mūsų Žinios — Čikagos Lietuvių Jėzuitų veiklos dvisavaitinis biuletenis; adresas 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636.

Skautija — Lietuvių Skautų sąjungos vadovybės biuletenis; redaguoja redakcinis kolektyvas: A. Saulaitis, R. Gudaitienė, Č. Kiliulis; administracijos adresas: K. Šimėnas, 45 Alban St., Dorchester, Mass. 02124, U.S.A.

Krivulė — Vakarų Europos Lietuvių Sielovados leidinys; red. kun. P. Celiešius; 8939 Bad. Woerishofen, Kirchenstrasse 5, W. Germany; vieno nr. kaina — 0.35 dol.

Eglutė — iliustroutas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N. P. M. Seserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata $5; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Canvent, Putnam, Conn. U.S.A. 06260.

Museum Review — Balzeko Lietuvių Kultūros Muzėjaus Čikagoje Biuletenis.

Šamo ežero sekliai — Nijolė Jankutė; išleido Liet. Knygos Klubas, 1972 m., Čikagoje. Iliustracijos ir viršelis Nijolės Palubinskienės; 140 ps.; kaina 4 dol.

Ne tie varpai — Ada Karvelytė; lyrika — 62 pusl.; dail. — P. Jurkus; išleido "Darbininkas"; spaudė — T. T. Pranciškonų spaustuvė, N. Y.

Šaltinis—tikybinės ir tautinės minties iliustruotas žurnalas; leidžia Šv. Kazimiero S-ga ir T. T. Marijonai; redaktorius — kun. J. Matulis, M.I.C.; adresas — 16, Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England; prenumerata metams — 1.20 sv. (3 dol.).

Moterų Dirva — L. R. K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; adresas — 3005, U. S. A. prenumerata metams — $2.50 Amerikoje, kitur — $3.

Pasaulio Lietuvis — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos leidinys; redaktorius — Stasys Barzdukas; adresas — 18308 Hiler Ave., Cleveland, Ohio 44119, U. S. A.; prenumerata metams — $2.

Liet. Kat. Moterų Organizacijų Pasaulinės Sąjungos Žinios. — Adresas. LKMOPS žinios, c/o Mrs. A. Radzivanas. 84—16 110 th St. Richmond Hill, N. Y. 11418.

Švietimo Gairės — lietuviškojo ugdymo žurnalas; leidžia — ALB Švietimo Taryba; vyr. redaktorius — Petras Maldeikis; adresas — 7031 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, U. S. A.; prenumerata metams — $2.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktorius J. Vaišnys, SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, USA; prenumerata metams — 5 dol.

Šv. Pranciškaus Varpelis — mėnesinis religinio - patriotinio turinio laikraštis; leidžia T. T. Pranciškonai; redaktorus — T. V. Gidžiūnas, O. F. M.; administratorius — T. S. Rapolas, O.F. M.; metinė prenumerata — 3 dol.; adresas: Francican Fathers, Kennebunkport Me, U.S.A. 04046.

Lietuvių Tautos Praeitis — Lithuanian Historical Review — III — 2 (10) 1973; redaktorius — J. Jakštas; leidžia — Lietuvių Istorijos Draugija, Čikaga.

Po angelų sparnais — Alė Rūta; novelių rinkinys; 192 psl.; Nidos Knygos Klubo leidinys Nr. 89, 1973; adresas: 1 Ladbroke Gardens, London, W11 2PU Great Britain; kaina — 4 dol.

Trys ir Viena — jaunystės atsiminimai — Janina Narūnė; Čikagos Lietuvių Literatūros Draugijos leidinys; iliustruota, 172 psl.; kaina nepažymėta.

". . . Skaitytojus noriu supažindinti su tuo laikotarpiu Panevėžyje, kai ten mokiausi ir bendravau su šioje knygoje minimais rašytojais. Jie paliko man neužmirštamus prisiminimus, kurių nenorėčiau nusinešti į Anapus, kai dabar tiek daug mano vienamžių jau yra nuėję ilsėtis į kapines . . . ; . . . šioje knygoje aprašomieji — Gabrielė Petkevičiūtė-Bitė, Balys Sruoga, Jurgis Savickas ir Juozas Balčiūnas-Švaistas buvo mano pažįstami, kolegos. Su jais riša tolimos mano jaunystės dienos . . ."

Autorė įdomiai aprašo šio amžiaus pradžios minėtų rašytojų gyvenimo ir aplinkos epizodus. Ši knyga yra gražus įnašas į istorinių atsiminimų literatūrą. Taip pat patiekta retų nuotraukų (neįžiūrimų!), kurios savo atspausdinimo kokybe mažina atsiminimų leidinio (ir knygos) vertę. Techniniu knygos apipavidalinimu ir spausdinimu, kuris tiktų šių laikų technikos pažangai, privalo pasirūpinti leidėjai ir spaustuvė.

Mano Dienos — Jonas Juodvalkis, atsiminimai; tiražas — 500 egz.; 112 psl., kaina nepažymėta.

GARBĖS PRENUMERATOS:

Abromaitienė O., Lemont, Ill., Ambrozaitienė G., Baking Ridge, N. J., Čegienė V., Hamilton, Ont., Čekauskienė I., Westland, Mich., Didžiulienė S., Cicero, Ill., Diminskienė E., Chicago, Ill., Dulskienė A., Brockton, Mass., Genčiuvienė A., Toronto, Ont., Grušienė M., Agoura, Calif., Gurėnienė M., Hayward, Wisc., Krikščiokaitienė E., W. Hartford, Conn., Kšivickienė A., Dundas, Ont., Leonienė I., Palos Park, Ill., Mikonienė M., Richmond Hts., Ohio., Mikulienė U., Westchester, Ill., Pocienė O., Newark, N. J., Preibienė N., Toronto, Ont., Ramanauskienė E., Chicago, Ill., Raulinaitienė V., Pittsburg, Pa., Rimkevičienė A., Chicago, Ill., Rimkienė M., Vittoria, Ont., Sajienė J., Warren, Mich., Sakalienė V., Chicago, Ill., Skobeikienė S., Richmond Hill, N. Y., Stankaitienė M., Rockford, Ill., Stoškienė M., Chicago, Ill., Urbonienė S., Detroit, Mich., Vėblaitienė I., Union, N. J., Žilvitienė M., Tillsonburg, Ont., Žumbakienė S., Chicago, Ill.

ŽURNALUI AUKOJO:

$50.00 — K. L. K. Mot. Draugijos Delhi Skyrius.

$30.00 — Pliaterienė L., Bethesda Md.

$25.00 — K. L. K. Mot. Draugijos Sv. Jono parapijos Skyrius, Toronto, Ont.

$5.00 — Galeckienė E., Eden, Ont., Kazragys J., E. Chicago, Ind., Kronienė E., Dundas, Ont., Leonienė I., Palos Park, Ill., Modestavičienė F., Cleveland, Ohio.

$3.00 — Bačiūnienė E., Simcoe, Ont., Bukšnienė A., Omaha, Nebr., Čečkauskienė O., Montreal, P. Que., Jasienė P., N. London, Conn., Kalvaitienė Z., Grussels, Belgium, Kindurienė O., Gulfport, Fla., Mačienė A., Downers Grove, Ill., Merkienė J., Chicago, Ill., Norvilienė O., Chicago, Ill., Padgurskienė B., Rossanna, Australia.

$2.00 — Barkauskienė P., Chicago, Ill., Česnienė M., Worcester, Mass., Garbauskienė A., Old Beshpage, N. Y., Grušienė A., Wawa, Ont., Hofmanienė L., Chacago, Ill., Juozaitienė J., Hamilton, Ont., Kižienė A., Chicago, Ill., Kudukienė O., London, Ont., Kuzmienė P., London, Ont., Mickevičienė M., Chicago, Ill., Nemickienė E., Highland, Ind., Afrassimow S., Brookline, Mass., Ottienė V., Toronto, Ont., Rudokienė B., Tillsonburg, Ont., Rutenienė V., Merrick, N. Y., Sakalienė Z., Hamilton, Ont., Šeputienė O., Detroit, Mich., Simonaitienė O., Cicero, Ill., Stankevičienė M., Leederville, Australia, Staškūnienė J., Sault Ste. Marie, Ont., Šviežikienė E., Val Caron, Ont., Tocilauskienė V., Chicago, Ill., Urbonienė B., St. Petersburg, Fla., Vidžiūnienė D., Chicago, Ill., Vitkuvienė A., W. Hartford, Conn., Zaparackienė S., Royal Oak, Mich.

$1.00 — Ancerevičienė K., Chicago, Ill., Atkočaitienė A., Parma, Ohio, Brazaitienė A., Chicago, Ill., Brazlauskienė, J., London, Ont., Brenciuvienė Z., Chicago, Ill., Butkienė B., Monterey Park, Calif., Čekavičienė S., Winthorpe, Maine, Čepaitienė B., Etobicoke, Ont., Dainius J., Dollard des Ormeaux, P. Que., Dalindienė V., Toronto, Ont., Dobrovolskienė V., Chicago, Ill., Gailiušienė L., Cleveland, Ohio, Juozapavičienė B., Chicago, Ill., Juškienė L., Kenosha, Wisc., Kaskuvienė M., Montreal, P. Que., Kavaliauskienė T., Redford, Mich., Kazlauskienė G., Waterbury, Conn., Maletienė A., Chicago, Ill., Minkevičienė B., Chicago, Ill., Mantautienė S., Brockton, Mass., Norkienė M., Chicago, Ill., Norkienė S., Denver, Colo., Pareštienė B., Hamilton, Ont., Pupienė Z., Chicago, Ill., Racevičienė N., Islington, Ont., Sisienė J., Union, N. J., Sodeikienė L., Cicero, Ill., Vazalinskienė I., LaSalle, P. Que., Vindašienė E., Delhi, Ont., Vingelienė A., Omaha, Bebr., Žibienė K., Juno Beach, Fla.